

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ “ผู้ประสานงานวิจัยเชิงสังเคราะห์ชุดโครงการ
โคนม ระยะที่ 2 ”

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค

31 พฤษภาคม 2546

สัญญาเลขที่ RDC46N0006

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ “ผู้ประสานงานวิจัยเชิงสังเคราะห์ชุดโครงการโคนม
ระยะที่ 2 ”

รายงานตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2545 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2546

โดย

นางสาวพัชรินทร์ ประสนธิ
นางสาวเดือนเพ็ญ วงศ์จันทร์

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค

สัญญาเลขที่ RDC 46N0004

โครงการ "ผู้ประสานงานวิจัยเชิงสังเคราะห์ชุดโครงการโคนม ระยะที่ 2"

รายงานฉบับสมบูรณ์

รายงานในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2545 ถึง วันที่ 31 พฤษภาคม 2546

ชื่อหัวหน้าโครงการ : นางสาวพัชรินทร์ ประสนธิ์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อพัฒนาระบบการสนับสนุนการขยายผลการวิจัยจากอำเภอไชยปราการสู่ชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน
- 2) เพื่อพัฒนาโครงการวิจัยที่สามารถสร้างความตระหนักของชุมชนภาคเหนือตอนบนต่อระบบการสนับสนุนการเลี้ยงโคนม

รายละเอียดผลการดำเนินงานของโครงการตามแผนงานโดยสรุป (พอสังเขป)

.....
พท

(นางสาวพัชรินทร์ ประสนธิ์)

หัวหน้าโครงการ

3 มิถุนายน 2546

สารบัญ

	หน้า
สรุปการดำเนินงานโครงการระยะที่ 1	1
สรุปการดำเนินงานโครงการระยะที่ 2	3
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก พัฒนาโจทย์วิจัยจิตสำนึกของสมาชิกต่อสหกรณ์โคนม	6
ภาคผนวก ข จัดประชุมหารือแนวทางโจทย์วิจัยด้านการบริหารจัดการ องค์กร	12
ภาคผนวก ค ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและเข้าร่วมประชุมในพื้นที่พัฒนา โจทย์วิจัยด้านโคนมกับสหกรณ์โคนมที่มีความพร้อม	15
ภาคผนวก ง ติดตามโครงการวิจัยด้านโคนมร่วมกับศูนย์ประสานงาน วิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน	17
ภาคผนวก จ การเข้าร่วมเวทีสถานการณ์โคนมในระดับพื้นที่ และระดับนโยบาย	36
ภาคผนวก ฉ จัดเวทีการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีส่วนร่วม และพัฒนาโจทย์วิจัยของสหกรณ์โคนม	40
ภาคผนวก ช ร่วมหารือในการพัฒนาความร่วมมือของสมาชิกในชมรม สหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบนกับนักวิจัย	48
ภาคผนวก ซ ภาพกิจกรรมการดำเนินงานของโครงการ	53

โครงการ “ผู้ประสานงานวิจัยเชิงสังเคราะห์ชุดโครงการโคนม ระยะที่ 2”
การดำเนินงานของโครงการระยะที่ 1 (เดือนธันวาคม 2545 – กุมภาพันธ์ 2546)

1. เผยแพร่หนังสือชุดโครงการโคนม และคู่มือปฏิบัติงานทั้ง 5 โครงการต่อสหกรณ์โคนมในชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน ใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นการรับรู้สถานการณ์และการพัฒนาโครงการวิจัย

การเผยแพร่เอกสารคู่มือชุดโครงการโคนมอำเภอไชยปราการ ตามสหกรณ์โคนมของชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบนนั้น จะได้รับความสนใจจากเกษตรกรเพียงช่วงระยะแรกของการเผยแพร่ หลังจากนั้นพบว่าหนังสือคู่มือต่างๆ ไม่ได้ถูกวางเผยแพร่ หรือให้บริการจากสหกรณ์โคนม และบางสหกรณ์เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เห็นหนังสือ และไม่รู้หนังสืออยู่ที่ใครใครเป็นคนเก็บรักษา ซึ่งทำให้การเผยแพร่ของโครงการฯ โดยใช้หนังสือคู่มือ ไม่ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นเกษตรกรที่จะรับรู้สถานการณ์โคนมและโครงการวิจัย ยังคงมีเพียงสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ที่ผู้นำและเกษตรกรให้ความสนใจและศึกษาหาความรู้จากหนังสือชุดโครงการโคนม อาจเนื่องจากเป็นเรื่องราวและสถานการณ์ของตนเอง เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และเป็นเรื่องโครงการวิจัยทั้ง 5 โครงการในพื้นที่ไชยปราการโดยเฉพาะ

2. ลงพื้นที่ประสานงานและติดตามความคืบหน้าในความต้องการขยายผลการวิจัยของแต่ละสหกรณ์โคนมในชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน จากฐานข้อมูลเดิมของโครงการผู้ประสานงานวิจัยเชิงสังเคราะห์ชุดโครงการโคนม เพื่อสนับสนุนให้เกิดโครงการวิจัย

2.1 ได้ลงพื้นที่ร่วมกับสถาบันวิจัยหรือภูษัย (ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน) ในการจัดการ PAR ของโครงการวิจัย “การศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ” ของสหกรณ์โคนมลำพูน ในวันที่ 7 มกราคม 2546 ณ ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน วันที่ 8 มกราคม 2546 ณ ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และวันที่ 9 มกราคม 2546 ณ ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เป็นโอกาสของโครงการผู้ประสานงานวิจัยเชิงสังเคราะห์ชุดโครงการโคนม ที่มีโอกาสเข้าร่วมและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้ง 3 ศูนย์ ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาความเป็นไปได้ ได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน ทำให้มีโจทย์วิจัยของประเด็นโคนมที่ชัดเจนและสามารถร่วมลงพื้นที่ร่วมกับสถาบันวิจัยหรือภูษัย (ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน) ที่ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ มารับผิดชอบประเด็นโคนมโดยตรง เกิดความร่วมมือในการทำงานของชุดประเด็นกับศูนย์ประสานงานฯ และการร่วมกันคิดวิธีทำงานต่อไป

2.2 ลงพื้นที่สหกรณ์โคนมแม่วาง ร่วมกับชุดโคนมของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เครือข่ายภาคเหนือ

ทำให้ได้แนวทางการร่วมมือกับแหล่งทุนที่สนับสนุนโครงการวิจัยที่ประเด็นเดียวกัน คือ ประเด็นของโคนม ทราบเงื่อนไขแหล่งทุนวิจัยและสามารถที่จะแนะนำนักวิจัยในกรณีที่โครงการวิจัยไม่เข้าเงื่อนไขหรือมีข้อจำกัดต่างๆ กับแหล่งทุนนี้ โดยผู้ประสานงานมีบทบาทในการประสานงานให้นักวิจัยที่เขียนโครงการวิจัยเข้าถึงแหล่งทุนวิจัยได้อย่างเหมาะสม และให้ข้อมูลที่เป็นทางเลือกแก่นักวิจัย โดยไม่จำเป็นต้องมีแหล่งทุนเดียว

3. ประสานงานกับนักวิจัยชุดโครงการโคนมไชยปราการ ในการจัดการองค์ความรู้ที่มีอยู่เพื่อปรับใช้ในวิธีการขยายผลการวิจัยสู่ชุมชนสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน กับสหกรณ์ที่มีศักยภาพและมีความพร้อม มีความสามารถนำองค์ความรู้จากผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้ประสานงานฯ ได้รับการติดต่อจากผู้จัดการสหกรณ์โคนมลำพูน ที่ต้องการโครงการวิจัยการผลิตข้าวโพดหมักคุณภาพดีและอาหารผสมครบส่วนสำหรับสหกรณ์ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารหยาบ และได้ประสานงานกับหัวหน้าโครงการวิจัย นัดหมายร่วมประชุมในวันที่ 13 มกราคม 2546 ได้ข้อสรุปว่าทางทีมวิจัยจะเขียนโครงการเสนอต่อแหล่งทุน คือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ชุดโครงการ SME และทางสหกรณ์โคนมลำพูนต้องมีความพร้อมด้านเงินที่จะลงทุนร่วม และเครื่องจักรอุปกรณ์ โดยทางทีมงานจะทำโครงการขอทุนสนับสนุนจาก FAO และกรมส่งเสริมสหกรณ์

4. ประสานงานกับนักวิชาการด้านการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการองค์กร ที่ตรงกับความต้องการงานวิจัยเข้าไปพัฒนาองค์กรของแต่ละสหกรณ์ พร้อมทั้งมีการประสานงานกับศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่

ได้ประสานงานกับนักวิชาการด้านการจัดการองค์กร และจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง "การบริหารเชิงกลยุทธ์" แก่คณะกรรมการบริหารสหกรณ์ในชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน วันที่ 24 – 25 กุมภาพันธ์ 2546 ตัวแทนของสหกรณ์โคนมที่เข้าร่วมได้ระดมความคิดเห็นด้านปัญหา แนวทางแก้ไข และนำไปสู่การสร้างกลยุทธ์ของชมรมฯ มีโจทย์วิจัยเกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นโครงการวิจัยร่วมกับนักวิชาการ คือ

1) การลดปัญหาด้านตลาดน้ำนมดิบของชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน โดยการศึกษาถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่นที่ใช้นมสดเป็นหลัก นอกเหนือจากนมพาสเจอร์ไรส์และนมยูเอชที และความเป็นไปได้ในด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

2) การสร้างจิตสำนึกให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมให้ตระหนักถึงปรัชญาของสหกรณ์ ให้สมาชิกมีการเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลังจากเสร็จสิ้นการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “การบริหารเชิงกลยุทธ์” ตัวแทนของ สหกรณ์โคนมที่เข้าร่วม ต่างมีความเห็นร่วมกันว่าโครงการวิจัยด้านการสร้างจิตสำนึกให้แก่ สมาชิกของสหกรณ์เป็นเรื่องที่น่าจะให้มีโครงการวิจัยเกิดขึ้นก่อนเรื่องอื่น ถึงแม้ว่าแต่ละสหกรณ์ ยังคงมีปัญหาด้านการจัดการองค์การอยู่เหมือนเดิม ซึ่งต้องมีการพัฒนาการจัดการแบบค่อยเป็น ค่อยไปในอนาคต ประธานสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ได้ขอให้จัดทำโครงการสร้างจิต สำนึกให้กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด นำร่องก่อน และทางผู้ประสานงาน วิจัยเชิงสังเคราะห์ชุดโครงการโคนมได้ติดต่อประสานงานกับศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และนักวิจัยที่สนใจร่วมกันพัฒนาโจทย์วิจัยโครงการ สร้างจิตสำนึก เขียนกระบวนการและรูปแบบการดำเนินงานวิจัย จึงจะนำเสนอในที่ประชุมของ ชมรม สหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน เพื่อให้ตัวแทนของแต่ละสหกรณ์เข้าร่วมอยู่ในทีมวิจัยต่อไป

การดำเนินงานของโครงการระยะที่ 2 (เดือนมีนาคม – พฤษภาคม 2546)

1. จัดประชุมหารือร่วมระหว่างสหกรณ์โคนม ผู้ประสานงานวิจัยเชิงสังเคราะห์ชุดโครงการโคนม และศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในการพัฒนาโจทย์วิจัยของสหกรณ์โคนม
 - 1.1 พัฒนาโจทย์วิจัยด้านจิตสำนึกของสมาชิกต่อสหกรณ์โคนม ร่วมกับ ประธานสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด และศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน คณะเกษตรศาสตร์ ในวันที่ 5 มีนาคม 2546 และวันที่ 17 มีนาคม 2546
 - 1.2 จัดประชุมหารือแนวทางโจทย์วิจัยด้านการบริหารจัดการองค์การ ด้านบัญชี – การเงิน วันที่ 23 เมษายน 2546 และวันที่ 13 พฤษภาคม 2546
2. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและเข้าร่วมประชุมในพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัยด้านโคนมกับสหกรณ์ โคนมที่มีความพร้อม วันที่ 24 – 26 มีนาคม 2546 ณ สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด วันที่ 14 พฤษภาคม 2546 ณ สหกรณ์โคนมแม่ใจ จำกัด
3. การติดตามโครงการวิจัย “การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบของสหกรณ์โคนมลำพูน” ร่วมกับสถาบันวิจัยหิรัญชัย (ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดลำพูน) หลังจากโครงการสิ้นสุดเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยให้ต่อเนื่อง วันที่ 26 มีนาคม 2546 ณ ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน และนัดหมายพัฒนาโจทย์วิจัยของศูนย์ฯ อำเภอบ้านโฮ่ง วันที่ 9 เมษายน 2546
4. เข้าร่วมเวทีสถานการณ์โคนม ปัญหาต่างๆ ของโคนมที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร ใน วันที่ 11 เมษายน 2546, วันที่ 16 เมษายน 2546 เวทีชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน

และวันที่ 28 เมษายน 2546 เข้าร่วมสัมมนา "การแก้ไขปัญหาโคนมทั้งระบบ" ณ อาคารรัฐสภา 2

5. จัดเวทีการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารพนักงาน และสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ในวันที่ 27 - 28 พฤษภาคม 2546 เพื่อทราบปัญหาความต้องการของคนในพื้นที่ นำไปสู่การพัฒนาจิตวิทยียั่งยืนต่อไป

6. เข้าร่วมการหารือในการพัฒนาความร่วมมือของสมาชิกในชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบนกับนักวิชาการ วันที่ 24 มีนาคม 2546

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

พัฒนาโจทย์วิจัยด้านจิตสำนึกของสมาชิกต่อสหกรณ์โคนม ร่วมกับประธานสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด และศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน คณะเกษตรศาสตร์

สรุปผลการประชุมวันที่ 5 มีนาคม 2546

ข่าวสารจากคุณลุงมณูญ

คุณลุงมณูญจะเดินทางไปกระทรวงวันที่ 6 มีนาคม 2546 เพื่อไปดำเนินการเรื่อง

1. การแก้ปัญหานมโรงเรียนในช่วงปิดเทอมปี 2546 (ปิดเทอม 60 วัน)
2. เรื่องที่โรงงานนมผดสัญญากับเกษตรกร
3. นมค้างสต็อก 98 ล้านกล่องจะอย่างไร ?

คุณลุงมณูญคิดว่าน่าจะมีการร่วมมือกับทางปั้มน้ำมัน เช่น ลูกค้ารับบริการเติมน้ำมันครบตามจำนวนที่ทางปั้มน้ำมันกำหนดจะได้รับแถมนม

4. เรื่องการจัดทำการซื้อ - ขายนมโรงเรียนจะให้สหกรณ์โคนมต่างๆ ดำเนินการหรือสหกรณ์การเกษตรที่สนใจเป็นผู้ดำเนินการ หรือจะให้เกษตรกรเป็นผู้ดำเนินการซึ่งคุณลุงมณูญคิดว่าน่าจะทำให้เกิดสหกรณ์เฉพาะกิจขึ้นมา และอาจารย์อวรณ์ได้เสริมว่าเพราะฉะนั้นต้องมีฐานข้อมูลสหกรณ์โคนมที่แน่น

5. วันที่ 22 - 26 มีนาคม 2546 คุณลุงพร้อมด้วยทีมอีก 4 คนของสหกรณ์จะเดินทางไปดูงานที่ประเทศนิวซีแลนด์แล้วจะทำการถ่ายรูป/ อาจจะมีการบันทึกวิดีโอมาเผยแพร่

6. นายกษัตริย์รัตนมาตวรจงานที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้นโยบายไว้ว่าจะทำอะไรให้นมไปถึงเด็กนักเรียนเร็วที่สุดและมีคุณภาพให้ไปคิดบริหารจัดการเอง ซึ่งทางกรมปศุสัตว์ที่รับผิดชอบได้มีแนวทางจากเวทีนมโรงเรียน (22 พ.ย. 45) จากที่ว่าถ้าเพิ่มจำนวนวันให้เด็กนักเรียนได้ดื่มนม 260 วัน จะไม่มีปัญหาเรื่องนมล้น

แนวทาง คือ กรมปศุสัตว์อนุมัติให้เด็กนักเรียนได้ดื่มนม 260 วัน แต่งบประมาณเท่าเดิมจะบริหารได้ไหม ? ซึ่งต้องเป็นนมพาสเจอร์ไรซ์ทั้งหมด นม UHT ต้นทุนจะสูงก็ทำให้เป็นห่วงโรงเรียนที่อยู่พื้นที่ห่างไกลที่นมพาสเจอร์ไรซ์เข้าไปไม่ถึง

- ปริมาณน้ำนมดิบในภาคเหนือมีปริมาณ 114 ตัน/ วัน จากเดิม 101 ตัน/ วัน (แสดงว่าการผลิตมีประสิทธิภาพจำนวนโคนม 1 ตัวสามารถให้ปริมาณนมที่เพิ่มมากขึ้นใน 1 วัน)
- ปริมาณนมดิบสำรวจทั่วประเทศ 1,996 ตัน/ วัน (ลุงมณูญลองถามมาและลุงได้ถามย้ำว่าตัวเลขนี้เป็นตัวเลขที่จริงหรือเปล่า ซึ่งลุงบอกว่าเป็นจำนวนที่เกินจริงไป 100 กว่าตัน)

โจทย์วิจัยเรื่องการปลูกจิตสำนึกของสมาชิกสหกรณ์

👉 นายนิรยุ (นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร) สนใจที่จะทำเรื่องนี้โดยจะเป็นคนจัดการแต่ก็ต้องมีทีมของสหกรณ์ (ตัวแทนสหกรณ์ในชมรม) ร่วมด้วยและจะมีการประสานกับทางวิทยากร

👉 คุณลุงมณูญบอกว่าอยากให้เข้าไปดำเนินการที่ไชยปราการ อาจจะเริ่มต้นจากเกษตรผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 154 รายก่อนก็ได้ (สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 559 ราย เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำนวน 154 ราย) หรือถ้าสหกรณ์อื่นสนใจก็ทำร่วมกันได้ โดยอยากให้ทีมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางในการจัดอบรม ซึ่งถ้าเกษตรกรคนไหนมาไม่ได้ก็จะให้มีการจัดอบรมในพื้นที่ โดยการอบรมแต่ละครั้งควรใช้เวลา 1 วัน / ครั้ง ก่อนแล้วอีก 10 วันหรือ 15 วันค่อยมาอบรมใหม่ให้ต่อเนื่องจะดีกว่า เพราะการจัดอบรมสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำนวนหลายวันติดกันอาจเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะเกษตรกรมีภาระที่ต้องรีดนมและส่งนมทุกวัน โดยหัวข้ออาจจะเป็นเรื่อง "ระบบสหกรณ์เป็นอย่างไร ?" โดยในการจัดอบรมนั้น ถ้าเป็นไปได้อยากให้จัดอบรมนอกพื้นที่มากกว่าเพราะเกษตรกรจะได้เห็นภายนอกมากขึ้นเป็นการเปิดหูเปิดตา โดยงบประมาณในการจัดอบรมที่เรียกว่าเป็นทุนศึกษาอบรมของแต่ละสหกรณ์นั้นจะมีการตั้งบไว้แล้วของไชยปราการปีนี้ตั้งไว้จำนวน 100,000 บาท ซึ่งคุณลุงบอกว่าทุกปีที่ผ่านมาไม่เคยใช้หมดอยู่แล้วปีนี้จะขอใช้เงินเพื่อก่อประโยชน์ให้คุ้ม

👉 อาจารย์ชัยยศเคยบอกว่าถ้าเริ่มที่ไชยปราการก่อนก็ดีเพราะเขาเห็นความสำคัญ และต่อไปอาจใช้วิธีการกระจายข่าวบอกต่อๆ กันไปยังสหกรณ์อื่นๆ ที่สนใจและเห็นว่าน่าจะมีแนวโน้มร่วมด้วย ก็คือ สหกรณ์โคนมแม่วาง สหกรณ์โคนมแม่ใจ และสหกรณ์โคนมลำพูน

👉 คุณลุงเห็นว่าสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ยังมีปัญหา 2 ส่วน คือ

☛ ส่วนของการบริหารจัดการยังคงมีปัญหาเหมือนเดิม แต่ขอเรื่องจิตสำนึกของสมาชิกก่อนถ้าขึ้นปล่อยไว้ สมาชิกจะเอาแต่ผลประโยชน์ตัวเองเป็นหลัก

☛ ตัวสมาชิก ซึ่งคุณลุงเคยพูดถามสมาชิกว่า "มึงรวยแล้วพูดกันไม่รู้เรื่องใช่ไหม ?" ซึ่งคุณลุงได้สังเกตจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม เช่น เดือนนี้ได้กำไร เดือนหน้าเขาก็อยากได้กำไรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งคุณลุงคิดว่าถ้าปล่อยให้เป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ก็คงเข้าระบบตัวใครตัวมัน คุณลุงยังบอกว่าฐานของสมาชิกในสหกรณ์แบ่งคนออกเป็น 2 ประเภท คือ

☛ ประเภทที่เปิดใจยอมรับ

☛ ประเภทปิดกั้น ความร่วมมือไม่ค่อยมีคิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว (แต่เป็นส่วนน้อย)

👉 ความขาดระเบียบวินัยของสมาชิก (มีจำนวนน้อยคน) เช่น เวลามาส่งนมจอดรถ

เต็มพื้นที่สหกรณ์แต่ก็ทำให้พบข้อดี คือ เกษตรกรได้พบปะพูดคุยกันมีการสอบถามเกี่ยวกับราคานมในที่ต่างๆ

✎ ในการจัดอบรมสมาชิกต้องทำการแบ่งสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

☀️ คนที่อยากมาอบรม

☀️ คนที่ไม่อยากมาอบรม

✎ การอบรมแต่ละครั้งควรให้เกษตรกรเข้าร่วมครั้งละประมาณ 50 – 60 คน โดยให้สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการเป็นหลัก และร่วมด้วยสมาชิกของสหกรณ์โคนมต่างๆ ในชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน ซึ่งลักษณะได้ประชุมอยากให้เป็นลักษณะได้ะกลมและอยากได้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง ในการใช้สถานที่ประชุมที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่นั้นเพื่อเป็นการประหยัดเงินค่าห้องประชุมให้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์โดยบอกว่าร่วมมือกับ Node เกษตรแล้วให้อาจารย์เพทายช่วยเซ็นต์ขอกับคนบดี

✎ ช่วงเวลาที่สามารถจัดอบรมให้กับเกษตรกรผู้เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมได้ คือ ช่วงกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เพราะช่วงนั้นเกษตรกรจะออกไปรับจ้างเก็บล้นจีสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอาจจะจัดในช่วงเดือนเมษายนได้ ซึ่งเวทีแรกๆ ที่จัดอบรมควรจะเป็นเวทีให้ความรู้ก่อนฐานอยู่ที่คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เวทีแรกๆ ต้องสร้างความประทับใจอย่างที่คุณนพพรเคยพูดไว้ว่า “ชาวบ้านถ้าไม่ได้ใจเขาก็จะมีความยั่งยืนยาก” หรืออาจมีการแลกเปลี่ยนสมาชิกในการประชุมสัญจรก่อน คุณลุงบอกว่าในการจัดอบรมไม่จำเป็นต้องจัดอบรมแยกเกษตรกรเป็นกลุ่มอาชีพก็ได้เพราะเกษตรกรจะได้เรียนรู้จากคนนอกสายอาชีพของตนได้

✎ เรื่องการจัดอบรมที่คุณลุงอยากให้มีเพิ่มเติมเข้าไป คือ เรื่องของธรรมะและหนี้สิน

✎ วิทยาการที่น่าเชิญ

☀️ รองศาสตราจารย์ชัยยศ ลันติวงษ์ ภาควิชาการบริหารจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อาจารย์อาจมีปัญหในเรื่องของเวลาและการจัดอบรมที่ต้องเป็นเวทีสัญจรต้องลองปรึกษาเรียนถามอาจารย์ดูก่อน) เบอร์โทรอาจารย์ 09 - 9519572

☀️ คุณนพพร ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ช่วยกระตุ้นให้ตระหนักในเรื่องหนี้สินได้

☀️ อาจารย์มาลี เคยทำเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันจากจิตวิญญาณ ซึ่งวิธีการของอาจารย์มีการใช้ศิลปะ (การวาดภาพ) และใช้ธรรมะเข้าร่วม

สรุปผลการประชุมวันที่ 17 มีนาคม 2546

1. นำเสนอผลการดำเนินงานระยะที่ 1 ช่วงเดือนธันวาคม 2545 - กุมภาพันธ์ 2546

- 1.1 เผยแพร่คู่มือการปฏิบัติงานงานชุดโครงการโคมนโยบายการทั้ง 5 โครงการกับ สหกรณ์โคนมในชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน
- 1.2 ร่วมประชุมแลกเปลี่ยนและลงพื้นที่ร่วมกับ สวทช.
- 1.3 ลงพื้นที่ร่วมกับสถาบันวิจัยหิรัญชัย โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอบ้านธิของสหกรณ์โคนมลำพูน
- 1.4 จัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “การบริหารเชิงกลยุทธ์” แก่ประธานและคณะกรรมการบริหารสหกรณ์โคนมในชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน
- 1.5 พัฒนาโจทย์วิจัยเรื่อง “ปลูกจิตสำนึก”
 - วันที่ 5 มีนาคม 2546 กับคุณลุงมณูญ ศศิยชาติ ประธานสหกรณ์การเกษตรไทยปรการ จำกัด
 - วันที่ 18 มีนาคม 2546 กับนิรุญ แก้วสม นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร

* การทำงานในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาบอกแนวทางการดำเนินงานต่อไปอย่างไร ?

2. รับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก สกว. ภาค วันที่ 17 มีนาคม 2546

คำถามจาก สกว. สำนักงานภาค

1. โจทย์ของชุดประเด็นโคนมคืออะไร ?
2. เป้าหมายอยู่ที่ไหน ?
 - 2.1 อยู่ที่ชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน
 - 2.2 หรืออยู่ที่ความร่วมมือของศูนย์ประสานงานกับชุดประเด็นที่มีการหนุนให้ทำงานอย่างไร
 - 2.3 วิจัยและพัฒนาสหกรณ์ของเครือข่ายในชมรมอย่างไร ?
 - สังเคราะห์ / วิเคราะห์
 - เชื้อไขปัจจัย
 - ปัญหา + อุปสรรค
 - วิธีการทำอย่างไรบ้าง → แผนการปฏิบัติงาน ของโครงการที่จะเกิดโจทย์

วิจัยต่อไป

3. เจ้าภาพควรจะเป็นใคร ? เป็นชุดประเด็นหรือเป็น Node ในการเคลื่อนงานต่อ

จุดยืนและจุดที่เดินต่อของชุดประเด็นโคนม

บทบาท คือ - สร้างความรู้

- ดึงความรู้มาใช้ → ดึงมาเป็นชุดความรู้ได้อย่างไร ให้กับใคร ตัวความรู้คืออะไร ?

ความคาดหวังจากแหล่งทุน

1. ชุดความรู้ระดับเกษตรกร (ฟาร์ม) ซึ่งมีอยู่แล้วในชุดโครงการโคนมไทยปรางกร เป็นต้นแบบนำความรู้ไปใช้อย่างไร, แก้ไขอย่างไร ?

2. ถอดความรู้ชุดของชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือ → เบื้องล่าง ความรู้ การต่อสู้วิธีการ

3. ถอดความรู้ในวิธีการดำเนินงาน

ตัวอย่าง การจัดประชุมสัมมนาเชิงวิชาการ “การบริหารเชิงกลยุทธ์” ดีความว่าทำไมถึงเป็นอย่างนั้น ตัวความรู้อยู่ตรงไหน ทำรูปธรรมของตัวความรู้ให้ชัด / คู่มือการทำงานชุดประเด็นโคนม

$1 + 2 + 3 \longrightarrow$	ประวัติศาสตร์ในปี 2545 -
-----------------------------	--------------------------

การจัดการความรู้ของชุดประเด็นโคนม / วิเคราะห์วิธีคิด

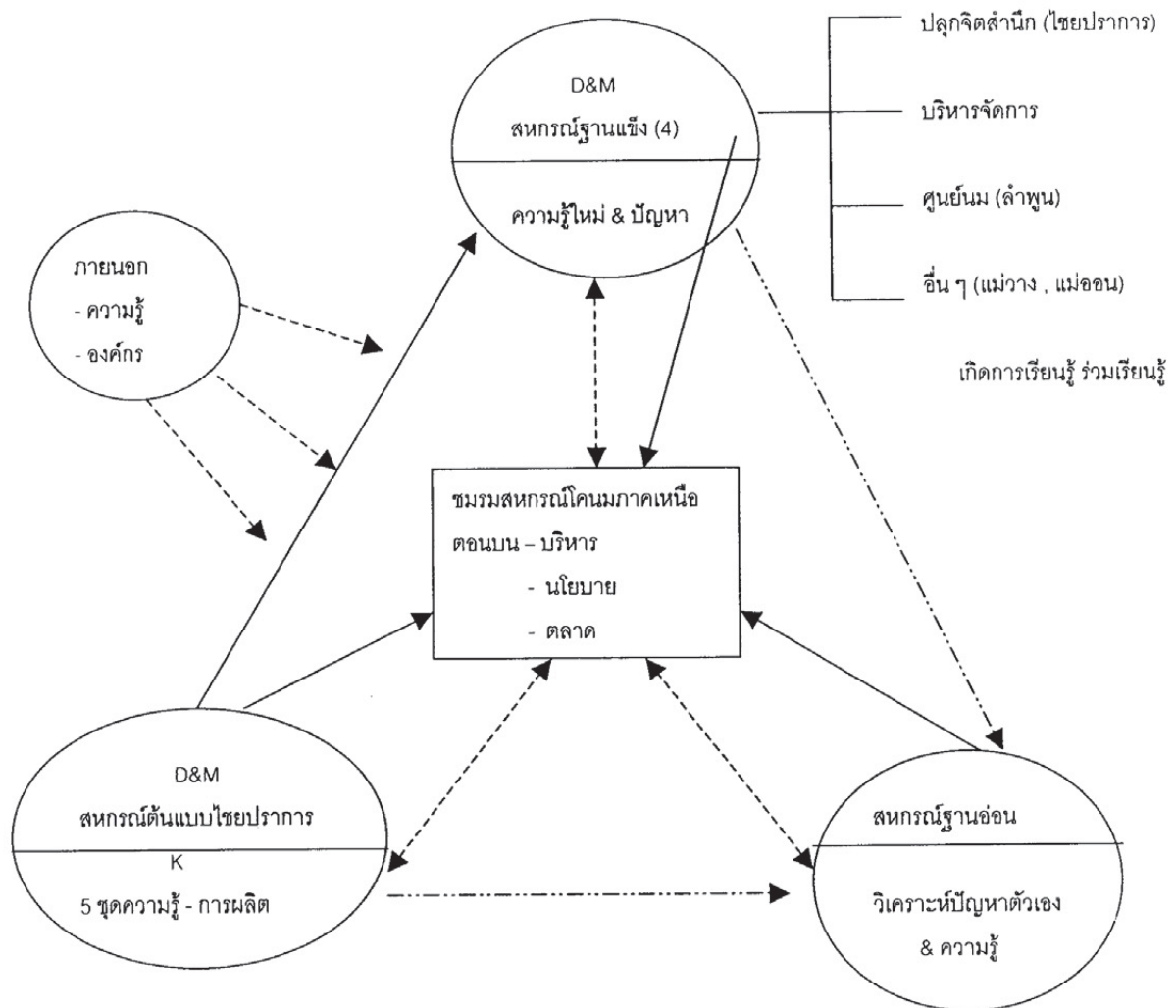
- ชมรมคิดอย่างไรกับการสร้างความรู้
- คนในท้องถิ่นคิดอย่างไรที่จะทำต่อฐานความรู้จากชุดโคนมไทยปรางกรหรือไม่ ?

คำถามจากอาจารย์อวรณ์

1. ความรู้จาก สกว. หนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างไร ?
2. หนุนได้จริงไหม ?
3. มีแนวทางการขยายผลกับสหกรณ์โคนมในชมรมฯ อย่างไร ?

โจทย์เชิงประเด็น

1. สร้างความรู้แก้ปัญหา ?
2. ใช้ความรู้แก้ปัญหา ?
 - 2.1 ความรู้จากโครงการโคนมไทยปรางกร 5 โครงการ
 - 2.2 ความรู้อื่นๆ
3. เสริมกลไกการเรียนรู้ ข้อ 1, 2 อย่างไร

ภาคผนวก ข

จัดประชุมหรือแนวทางวิจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านบัญชี – การเงิน

สรุปผลการติดตามโครงการวันที่ 23 เมษายน 2546

ผลการลงพื้นที่สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ของอาจารย์จุฑามาส

สิ่งที่พบจากการลงพื้นที่สังเกตการณ์ ระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ดังนี้

❖ ปัญหาที่พบเกิดในด้านตัวบุคคล

- 1) ระบบการแบ่งงานยังไม่เป็นระบบ
- 2) การทำงานของเจ้าหน้าที่ยังไม่เต็มที่

❖ มุมมองระหว่างพนักงานกับคณะทำงาน

พนักงานมีการทำงานมานานแต่เงินเดือนไม่ขึ้น ความรับผิดชอบมีมากเกินไปตำแหน่ง การรับพนักงานใหม่เข้ามานั้นพนักงานได้รับเงินเดือนเท่ากับพนักงานเก่า ส่งผลให้พนักงานทำงานโดยขาดกำลังใจและสิ่งจูงใจในการทำงาน

เพราะฉะนั้นสิ่งที่ต้องทำ คือ การสร้างกำลังใจให้แก่พนักงาน คนที่ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างคณะกรรมการกับพนักงานของสหกรณ์ยังทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ดี

❖ สิ่งที่จะทำได้เพื่อเป็นการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

1. การทำเรื่องโปรแกรมคุมสต็อกขายสด – ขายเชื่อ เพราะเนื่องจากสหกรณ์ยังไม่มีจัดการด้านนี้ ส่งผลให้การปิดบไม่ทันตามกำหนด
2. การเติมคนทำงาน เพราะจากการสังเกตพบว่าเนื้องานดูจะมากกว่าคนทำงาน แต่สิ่งที่ทางทีมวิจัยคิดว่าควรจะทำ คือ การเสริมเครื่องมือเข้าไปช่วยในระบบการทำงาน
3. การจัดคนให้เหมาะสมกับงาน และมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนดูงานต่างสหกรณ์

❖ ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินโครงการวิจัย

การปรับโครงสร้างสหกรณ์ ติดขัดตรงที่การปรับเปลี่ยนอะไรก็ยาก เพราะเนื่องจากความผูกพันกันของคนในสหกรณ์ที่มีมานาน ระบบการทำงานเป็นแบบเอื้อกัน การจะจัดการใดๆ ที่เป็นขั้นเด็ดขาดอาจจะกระทำได้ยากเพราะความเกรงใจกัน และการทำเรื่องโปรแกรมคุมสต็อกทาง

สหกรณ์การเกษตรไชยปราการไม่มีประสบการณ์มาก่อน ซึ่งจากการที่ไม่มีโปรแกรมนี้ส่งผลทำให้การปิดงบมีความล่าช้า

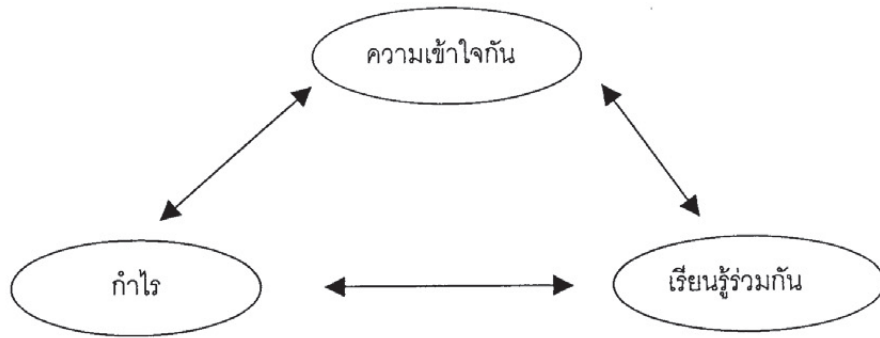
❖ ความคิดเห็นของผู้ประสานงานวิจัยเชิงสังเคราะห์ชุดประเด็นโคนม

ประเด็นสำคัญที่ทำให้นักวิจัยรู้สึกกลัว ก็คือ เรื่องของการฝากความหวังของประธานสหกรณ์การเกษตรไชยปราการที่หวังเป็นอย่างมากว่า บุคคลภายนอกจะสามารถเข้าไปช่วยจัดการระบบการทำงานของสหกรณ์ให้ดีขึ้นได้ ทำให้นักวิจัยรู้สึกเกร็งว่าจะทำให้ทางสหกรณ์ผิดหวังได้ จึงไม่อยากให้สหกรณ์หวังมากเกินไป การทำงานควรเป็นการก้าวไปพร้อมๆ กันมากกว่า อย่าฝากความหวังไว้ที่ตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ควรร่วมมือกันทำงานอย่างจริงจัง มีการลองผิดลองถูกไปด้วยกันเพื่อหาบทเรียนจากการทำงานไปพร้อมๆ กัน เพื่อที่คนในสหกรณ์จะได้รู้จักหาวิธีการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องหวังพึ่งคนภายนอกมากเกินไป ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสหกรณ์ที่ยั่งยืนกว่า

สรุปผลการประชุมวันที่ 13 พฤษภาคม 2546

ระหว่างทีมนักวิจัยและคณะกรรมการสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด

เป็นการพูดคุยถึงเรื่องการลงพื้นที่ของนักวิจัย คือ อาจารย์จุฑามาสและคุณนิรญา ซึ่งทำให้ทราบข้อมูล ระบบการทำงานของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด รวมถึงสภาพปัญหาและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบางส่วน (ดังข้อมูลการลงพื้นที่ของนักวิจัยข้างต้น) ซึ่งเป็นการเล่าข้อมูลจากการลงพื้นที่ให้คณะกรรมการสหกรณ์ได้รับทราบ คุณลงมณญยอมรับว่า ในด้านการอบรมแก่สมาชิกยังมีน้อย แต่สำหรับเรื่องของการแจ้งข่าวสารของสหกรณ์นั้น ทางสหกรณ์มีการแจ้งข่าวสารตลอดแต่สมาชิกบางคนอาจจะไม่ค่อยใส่ใจ สำหรับเรื่องของการบริหารจัดการในสหกรณ์ที่อาจารย์จุฑามาสมองว่า ระบบการแบ่งงาน หน้าที่การทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ยังไม่เป็นระบบ จึงอยากให้มีการแก้ไขแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละจุด แต่คุณลงมณญยอมรับมากขึ้น และการทำงานเจ้าหน้าที่สหกรณ์และคณะกรรมการควรมีการนัดพูดคุยถึงผลการดำเนินงานเป็นช่วงๆ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันให้เกิดขึ้นและเป็นการสร้างให้สหกรณ์เกิดความสมดุล คือ

ซึ่งผลจากการพูดคุยกันในวันนี้ทางทีมวิจัยจะมีการดำเนินงานต่อไป โดยจะมีการลงพื้นที่เพื่อจัดเวทีให้สมาชิกสหกรณ์ พนักงานสหกรณ์ และฝ่ายคณะกรรมการได้มาช่วยกันระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม ช่วยกันค้นหาว่าสหกรณ์มีปัญหาในเรื่องใดบ้าง นอกเหนือจากที่นักวิจัยมีการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์ และจะหาแนวทางแก้ไขร่วมกันอย่างไร โดยทางผู้ประสานงานวิจัยชุดโครงการโคนมจะทำการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือกับทีมสหกรณ์จังหวัดลำพูนและสถาบันวิจัยหรือศูนย์ เพื่อขอให้ช่วยในการจัดเวทีแบบระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งทางทีมสหกรณ์จังหวัดลำพูนมีความชำนาญในด้านนี้อยู่แล้ว ซึ่งได้มีการวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่าง 3 ทีมในวันที่ 26 พฤษภาคม 2546 เพื่อดำเนินการจัดเวทีในวันที่ 27 – 28 พฤษภาคม 2546 ที่สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ต่อไป

ภาคผนวก ค

ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและเข้าร่วมประชุมในพื้นที่พัฒนาจิตวิทยาด้านโคนมกับสหกรณ์โคนมที่มีความพร้อม

ผลการลงพื้นที่สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด ของคุณนิรุญ(นักศึกษาปริญญาโท)
วันที่ 24 – 26 มีนาคม 2546

เป็นการเข้าไปศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและศึกษาการทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการสร้างระบบการจัดการในทุกๆ ด้านของตัวสหกรณ์และเกษตรกร
2. เพื่อที่จะพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งและการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการลงพื้นที่ทำให้ทราบข้อมูล ดังนี้

❁ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสมาชิกผู้เลี้ยงโคนม

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการฟาร์มของตัวเกษตรกรเอง
 - ความสกปรกของฟาร์มไม่ค่อยมีการทำความสะอาด
 - โคเป็นโรคเต้านมอักเสบ
 - ฟาร์มส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัญชีฟาร์ม
 - ขาดการถ่ายทอดในการบริหารจัดการ ไม่ค่อยมีการจัดอบรมนอกพื้นที่
2. ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร
 - เกษตรกรไม่รู้เรื่องของการบริหารจัดการของสหกรณ์
 - เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่รับทราบหน้าที่ของสหกรณ์อย่างแท้จริงไม่รู้ว่าตั้งขึ้นมาเพื่ออะไร
 - เกษตรกรไม่รู้ถึงข่าวสารนอกพื้นที่
3. ปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจ
 - ความสัมพันธ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมระหว่างผู้ที่เป็นสมาชิกด้วยกันยังมีน้อย
 - เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีหนี้สินอยู่กับสหกรณ์

แผนปฏิบัติงานที่นักวิจัยอยากทำให้เกิดขึ้น

1. จัดฝึกอบรมแก่สมาชิกสหกรณ์ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่
2. ศึกษาดูงานนอกสถานที่
3. จัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อพัฒนาสหกรณ์หรือชุมชนของตนเอง เพื่อทำให้เกิดการรู้จักกันมากขึ้น
4. จัดให้มีการประกวดฟาร์มดีเด่นในทุกๆ เดือน หรือทุกๆ ปี เพื่อให้เกิดการกระตุ้นแก่สมาชิกในการสร้างระบบการจัดการภายในฟาร์มของตนเอง
5. มีการสร้างสื่อเพื่อถ่ายทอดข้อมูลจากสหกรณ์ไปสู่สมาชิกและจากสมาชิกสู่สหกรณ์ ทำให้เกิดการรับรู้ข่าวสารจากทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือและร่วมมือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหา

ข้อมูลจากการลงพื้นที่ของนักวิจัยนั้นทำให้ทราบว่า สมาชิกสหกรณ์ไม่มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันนั้นจะเกิดขึ้นเฉพาะภายในหมู่ญาติพี่น้องและทำให้ทราบถึงปัญหาว่าเกษตรกรมีปัญหาด้านการขาดแคลนอาหารหยาบต้องมีการออกไปหาอาหารหยาบและทำการขนส่งเวลา ตี 2 ตี 3

ภาคผนวก ง

การติดตามโครงการวิจัย “การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบของสหกรณ์โคนมลำพูน” ร่วมกับสถาบันวิจัยหรือศูนย์ (ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน) หลังจากโครงการสิ้นสุดเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยให้ต่อเนื่อง

ลงพื้นที่ร่วมกับสถาบันวิจัยหรือศูนย์ ณ ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอบ้านโฮ่ง
จังหวัดลำพูน วันที่ 26 มีนาคม 2546

ผู้เข้าร่วม

1. คุณศรีศักดิ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน
2. คุณวันเพ็ญ พรินทรากุล ผู้ประสานงานสถาบันวิจัยหรือศูนย์
3. คุณธนากร คาพูน้อย ผู้จัดการสหกรณ์โคนมลำพูน จำกัด
4. เจ้าหน้าที่ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอบ้านโฮ่ง
5. ตัวแทนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอำเภอบ้านโฮ่ง
6. ตัวแทนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอำเภอบ้านธิ
7. ผู้ประสานงานชุดโครงการโคนม

เนื้อหาการประชุม

คุณวันเพ็ญ พรินทรากุล ผู้ประสานงานสถาบันวิจัยหรือศูนย์ ได้สรุปผลจากการดำเนินงานโครงการการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ของสหกรณ์โคนมลำพูน จำกัด โดยการใช้กระบวนการ PAR ในการจัดเวที 3 ครั้ง ใน 3 พื้นที่ คือ อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอมือ และอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน และได้ตัวแทนของเกษตรกรทั้ง 3 พื้นที่ เข้าร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยการให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอำเภอบ้านโฮ่ง และอำเภอมือ เดินทางเข้าร่วมเวทีที่อำเภอบ้านธิกับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอำเภอบ้านธิ เกษตรกรมีการเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมกันสรุปผลของการศึกษา และได้แนวทางเพื่อกำหนดเป็นแผนการดำเนินงานของ สหกรณ์โคนมลำพูน ในปี 2546 โดยจะเสนอเข้าวาระการประชุมใหญ่ประจำปี ในวันที่ 9 พฤษภาคม 2546 ซึ่งการจัดเวทีที่อำเภอบ้านโฮ่งในวันนี้ เพื่อติดตามโครงการวิจัยว่า วิธีการที่ทำการศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง ดำเนินงานไปแล้วผลที่ได้คืออะไร และมีปัญหาอะไรบ้าง ทางโครงการมีแนวทางดำเนินงานต่อไปอย่างไร ในทิศทางไหน

ตัวแทนเกษตรกรจากอำเภอบ้านโฮ่งและอำเภอบ้านธิ ต่างให้ความเห็นตรงกันว่าโครงการวิจัยนี้ทำให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้มากขึ้น จากการที่มีการจัดเวทีให้เกษตรกรได้แสดงความคิดเห็น บอกเล่าปัญหาได้รับรู้ปัญหาและแนวทางแก้ไขมากขึ้น การจัดเวทีที่อำเภอบ้านธิ และ

เกษตรกรจากอำเภอเมือง อำเภอบ้านโฮ้งมาร่วมด้วย ทำให้เกษตรกรได้รู้จักกันมีความคุ้นเคยกัน ได้แลกเปลี่ยนปัญหาของแต่ละพื้นที่ และได้แสดงความคิดเห็นในแนวทางแก้ไขปัญหานั้นต่อ คณะกรรมการบริหารสหกรณ์เพื่อบรรจุเป็นแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งมาจากปัญหาและความต้องการของเกษตรกรโดยตรง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมลำพูน จำกัด

19

แผนงาน	กิจกรรม	ระยะเวลา	งบประมาณ
1. การบริหารจัดการสหกรณ์ 1.1 บุคลากร	1.1 การอบรมให้ความรู้สมาชิกในเรื่องการผสมเทียม 1.2 การตัดแต่งกีบ 1.3 พันธ์งาน (จัดเวทีพูดคุยหาข้อตกลงร่วมกัน) 1.4 สมาชิกการอบรมให้ความรู้การเลี้ยงวัวให้มีประสิทธิภาพ	21 วัน 45 วัน	กรมปศุสัตว์
1.2 งบประมาณ	1.2.1 ระดมทุนจากสมาชิก แต่ละพื้นที่ถือหุ้นเพิ่มและการจัดการ เฉพาะพื้นที่นั้นๆ 1.2.2 จัดหาแหล่งเงินทุน		
1.3 การบริการเรื่องจัดการ ฟาร์มปัจจัยการผลิต	1.3.1 ดำรวจความต้องการของสมาชิก 1.3.2 จัดหาอาหารและยาตามความต้องการของสมาชิก 1.3.3 การอบรมให้ความรู้การผสมอาหารเอง ดูตัวอย่างจากเพื่อนสมาชิก		
1.4 ข้อมูลข่าวสาร	1.4.1 จัดทำข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกทุกเดือน โดยวิธีการติดกับกระดานแต่ละศูนย์ 1.4.2 จัดประชุมแลกเปลี่ยนหมุนเวียนแต่ละแห่ง	ก.พ. 46	

แผนงาน	กิจกรรม	ระยะเวลา	งบประมาณ
1.5 ศูนย์รวมฯ	1.5.1 จัดตั้งศูนย์รวมบ้านมดิบเขตอำเภอบ้านธิ - เปลี่ยนย้ายบ่อบาดาล	ดำเนินการแล้ว	650,000 75,000 (เงินสำรองสหกรณ์)
2. ต้นทุนการผลิต	3.1 สหกรณ์จัดหาวัตถุดิบให้กับสมาชิก 3.2 รวมกลุ่มผลิตอาหาร 3.3 อบรมให้ความรู้ในการผสมอาหารเอง - ศึกษาตัวอย่างเพื่อนสมาชิก	ก.พ. 46	
3. ราคานำมันดิบเกรดต่ำ	3.1 ให้ความรู้แก่สมาชิกในการจัดการฟาร์มเพื่อให้มีคุณภาพดีขึ้น		
4. ตลาด	4.1 ศึกษาตลาดเพิ่มเติม	ก.พ. 46 ก.พ. 46	

อาสาสมัคร ติดตามการดำเนินงานอำเภอละ 2 คน - ตัวแทนของอำเภอเมือง นายประทีป นันทยานนท์ และนายโกวิทย์ แก้วแข็ง
 - ตัวแทนของอำเภอบ้านโฮ่ง นางจันจิรา ญานะทาน และนายวิรัช วิทยายอม
 - ตัวแทนของอำเภอบ้านธิ นายสรพงษ์ ปาดี และนายวิรัตน์ ปาดี

เกษตรกรอำเภอบ้านธิได้ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลด้านความคุ้มค่าของการจัดตั้งศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอบ้านธิ

1. ทำให้ประหยัดค่าขนส่งนํ้านมดิบกิโลกรัมลดลงจากเดิม 0.15 บาท
2. เกรดของนํ้านมดิบจากเดิมคือ เกรด 3-4 ซึ่งเป็นเรื่องของคุณภาพเมื่อไม่ต้องส่งนํ้านมดิบที่ศูนย์ฯ อำเภอมือง และส่งที่ศูนย์ฯ อำเภอบ้านธิ ทำให้นํ้านมดิบมีคุณภาพดีขึ้น คือ เกรด 1-2 ทำให้เกษตรกรได้รับค่านํ้านมดิบต่อกิโลกรัมเพิ่มขึ้น จากคุณภาพนํ้านมดิบที่ดีขึ้น

คุณธนากร คาพูน้อย ผู้จัดการสหกรณ์ฯ ได้นำเสนอแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประจำปี 2546 ซึ่งแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นแผนการลงทุนในทรัพย์สินถาวร เช่น แผนการจัดซื้อรถยนต์กระบะ, รถตู้ประจำสำนักงานศูนย์อำเภอมือง แผนการก่อสร้างประตูทางเข้าออกศูนย์ อำเภอมืองและอำเภอบ้านโฮ่ง แผนการก่อสร้างรั้ว ก่อสร้างบ้านพักเจ้าหน้าที่ ฯลฯ เป็นต้น ในขณะที่แผนงานจากการสรุปผลของโครงการการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบบ้านธิ ยังเป็นเพียงร่างของโครงการไม่มีรายละเอียดของแผน เช่น โครงการฝึกอบรมเกษตรกร (สมาชิก) รายเก่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านทักษะการบริหารสหกรณ์ฯ เป็นต้น และในบางหัวข้อของการสรุปผลของแผนงานในตารางที่ 1 ไม่ได้มีไว้ในแผนทางผู้ประสานงานจึงขอให้เพิ่มเข้าไปในแผนของสหกรณ์เพื่อให้ครอบคลุมกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกร

คุณศรีศักดิ์ ได้ให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ และเกษตรกรอำเภอบ้านโฮ่งมองถึงปัญหาหลักและเป็นปัญหาใหญ่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมกลุ่มอำเภอบ้านโฮ่ง ซึ่งมองตรงกันว่าเป็นปัญหาด้านการบริหารจัดการและปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน โดยเฉพาะขณะนี้ราคาอาหารขึ้นได้ปรับตัวสูงขึ้น การขาดสภาพคล่องในการซื้ออาหารไปเลี้ยงโคนมของกลุ่มจึงมีสูง

เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ได้ให้ข้อมูลว่าเกษตรกรในอำเภอบ้านโฮ่งหลายรายที่ทำการผสมอาหารเลี้ยงโคนมเอง เพื่อเป็นการลดต้นทุนค่าอาหารขึ้น แต่มีปัญหาด้านวัตถุดิบที่ใช้ผสมอาหารได้เสนอให้ศูนย์ฯ บ้านโฮ่งมีการจัดซื้อวัตถุดิบจำหน่ายให้แก่เกษตรกร เพื่อนำไปผสมอาหารเองแต่ในทางปฏิบัติ เนื่องจากการขาดสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ฯ ทำให้ไม่สามารถจัดซื้อวัตถุดิบมาได้ มีโอกาสที่เป็นทางเลือกคือกลุ่มสหกรณ์หมู่ที่มีสต็อกวัตถุดิบอยู่และผลิตอาหารจำหน่ายให้แก่สมาชิกผู้เลี้ยงหมู่ และรับผลิตอาหารตามสูตรอาหารได้แต่ต้องอยู่ในวงเงิน 200,000 บาทต่อเดือน หากทางกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมอำเภอบ้านโฮ่งจำนวน 42 ราย จึงมีแนวคิดที่จะต้องตั้งกองทุนอาหารโคนมขึ้น โดยการเชื่อมต่อกับกลุ่มสหกรณ์หมู่จังหวัดลำพูนและได้ทำการหักค่านํ้านมดิบของสมาชิกศูนย์บ้านโฮ่ง 0.10 บาท/กิโลกรัม/ เดือน จะได้เงินเข้ากลุ่มเดือนละ 8,000 บาทและเปิดบัญชีธนาคารไว้ ดำเนินการมาแล้ว 2 เดือน ขณะนี้ราคาอาหารขึ้นอีก

กระสอบละ 5 บาท ทำให้เกษตรกรรอกเงินกองทุนอาหารไม่ได้ ต้องหาวิธีการคิดและการบริหารจัดการเพื่อให้ได้เงินกองทุนอาหารโคนมเริ่มต้น 200,000 บาท โดยเร็ว

เกิดโจทย์ขึ้นมา ว่า จะมีวิธีการอย่างไรให้เกิดการออมและการบริหารจัดการกองทุนอาหารโคนมของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมอำเภอบ้านไผ่? โดยที่ให้เป็นโครงการวิจัยและ สกว. สนับสนุนให้เกิดวิธีการคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอำเภอบ้านไผ่ โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ที่สนใจและอยากทำวิจัย จึงได้ฝากการบ้านให้ทำการศึกษาแนวทางและพูดคุยกับเกษตรกรในกลุ่มที่เป็นทีมวิจัยก่อน และนัดหมายพัฒนาโจทย์วิจัยระหว่างทีมวิจัย สถาบันวิจัยหรือศูนย์และผู้ประสานงานชุดโครงการโคนม ในวันที่ 9 เมษายน 2546 ณ ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอบ้านไผ่

สรุปผลการประชุมวันที่ 2 เมษายน 2546

ณ ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบบ้านธิ

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. เจ้าหน้าที่สหกรณ์จังหวัดลำพูน
2. ประธานและคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านธิ
3. ผู้ประสานงานสถาบันวิจัยหรือศูนย์
4. ผู้ประสานงานวิจัยชุดประเด็นโคนม

ผลการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบบ้านธิ

- ช่วยลดค่าใช้จ่ายได้มาก เช่น ค่าขนส่ง
- คุณภาพนํ้านมดีขึ้น จากเดิมก่อนมีศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบคุณภาพของนํ้านมอยู่ที่

เกรด 3-4 แต่ปัจจุบันคุณภาพนํ้านมดิบดีขึ้นอยู่ที่เกรด 1-2

ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านไผ่

ข้อคิดเห็นจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านธิ

จากแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ที่จะมีการซื้อรถกะบะใหม่คิดว่ายังไม่มีควมจำเป็น ต้องซื้อ ในปี 2546 ทางกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านธิมีนโยบายที่จะรับสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นหรือไม่ นั่น ซึ่งประเด็นนี้ควรจะเป็นประเด็นที่ควรจะต้องประชุมปรึกษาหารือกัน เพราะถ้ามีการรับสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นทางกลุ่มก็ต้องจัดการนํ้านมให้แก่สมาชิกใหม่ให้ได้ ซึ่งที่ผ่านมาได้ทำการเปิดรับสมาชิกใหม่ไปแล้ว 30 ราย ถ้าหากทางบ้านธิจะเปิดรับสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นอีกบ้านธิต้องดูถึงภาพรวมของบ้านธิซึ่งต้องสอดคล้องกับการส่งมอบนํ้านมกับทางบริษัทด้วยไม่ควรจะมีปริมาณนํ้านมเกินกว่าที่ได้ทำสัญญากับทางบริษัท แต่ตอนนี้ที่บ้านธิมีปริมาณนํ้านมเกินวันละ 3 ตัน เพราะฉะนั้นบ้านธิยังไม่สมควรรับสมาชิกเพิ่ม

- จากประสบการณ์การทำฟาร์มโคนมของประธานพลอย คือ การเลี้ยงโคนมจำนวน 10 ตัว สามารถเลี้ยงตัวเองได้แต่เลี้ยงครอบครัวไม่ได้ เลี้ยงโคนม 20 ตัวเลี้ยงครอบครัวได้

การพิจารณาการรับสมาชิกเพิ่มหรือไม่ก็ควรพิจารณาจาก

- การคำนึงถึงด้านการตลาด
- ปริมาณและคุณภาพน้ำนม

กิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านธิ เฉพาะ 59 คนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ (ซึ่งบ้านธินั้นมีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดประมาณ 100 กว่ารายแต่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสหกรณ์ทั้งหมด)

- มีการดำเนินการหักค่าน้ำนมกิโลกรัมละ 20 สตางค์
- มีการประชุมทุกเดือน (มีการปรับเงินคนที่ไม่เข้าร่วมประชุม ซึ่งเป็นการเรียนรู้มาจากกลุ่มบ้านโอง แต่ทางบ้านโองก็บอกว่าเป็นการเรียนรู้จากกลุ่มบ้านธิ)

จากแผนของทางสหกรณ์โคนมลำพูน และกลุ่มเกษตรกรบ้านธิมีความประสงค์ที่จะเพิ่มประเด็น ดังนี้

กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านธิมีความต้องการศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบใหม่ ถึงแม้ว่าจะเพิ่งได้ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบแต่กำลังจะประสบปัญหาศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบไม่เพียงพอต่อปริมาณน้ำนมที่มีจึงมีความต้องการศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบใหม่ สำหรับงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบใหม่ต้องใช้งบประมาณถึง 2 ล้านบาท

ดังนั้นคุณศรีศักดิ์ (เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของสหกรณ์จังหวัดลำพูน) จึงชวนเกษตรกรให้คิดเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบใหม่ ซึ่งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านธิต้องคิดว่าเมื่อไหร่ จุดไหนจึงจะถึงจุดวิกฤต อีกทั้งเดือนจะไม่สามารถรับน้ำนมดิบได้ เดิมก่อนการตั้งศูนย์นมบ้านธิมีปริมาณน้ำนมดิบวันละ 3 ตัน พอตั้งศูนย์ได้ประมาณ 4 เดือนก็มีปริมาณน้ำนมเพิ่มเป็น 5 ตัน ซึ่งขณะนี้ศูนย์สามารถรับน้ำนมได้วันละ 6-7 ตัน ดังนั้นถ้ามีปริมาณน้ำนมดิบ 5 ตัน เราต้องมีแท็งก์รองรับน้ำนมประมาณ 10 ตัน คือ เราต้องมีอุปกรณ์ในการรองรับเป็น 2 เท่าของปริมาณน้ำนมดิบ (ซึ่งขณะนี้ก็เป็นเหมือนการแก้ปัญหาแบบวันต่อวัน) ซึ่งคุณศรีศักดิ์ก็ได้ชวนคิดว่า

1. ถ้าจะมีการรวบรวมเงินหุ้นกันโดยตอนแรกให้ทางสหกรณ์ไปหาเงินทุนให้ก่อนแล้วให้ชำระดอกเบี้ยผ่านการหักเงินหุ้นของสมาชิกบ้านธิ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะได้รับเงิน 2.5 ล้านบาทพร้อมทั้งได้ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ จึงอยากให้คนบ้านธิลองรับไปพิจารณาว่าดีหรือไม่ทำให้เสียผลประโยชน์หรือเปล่า

2. การแก้ปัญหาโดยการเอาถังนมมาเพิ่มเติมโดยไม่ต้องมีการสร้างศูนย์รวบรวมนมดิบใหม่ โดยถ้ามีการซื้อถังและอุปกรณ์ที่เป็นของใหม่จะเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 80,000 บาท แล้วจะสามารถแก้ปัญหาได้นานเท่าใดและสามารถเพิ่มปริมาณการบรรจุนมดิบได้เป็น 10 ตัน ปัจจุบันทางกลุ่มจ่ายค่าไฟเดือนละ 30,000 บาท (ปัจจุบันดำเนินการมาแล้ว 3 เดือน) ซึ่งที่จริงควรจะเสียค่าไฟประมาณเดือนละ 15,000 บาท แต่เป็นเพราะไม่มีการขอหม้อไฟเลยทำให้เสียค่าไฟจำนวนมาก

ประเด็นที่ฝากไว้ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านธิด

1. การตั้งเป้าว่าการแก้ปัญหานั้นสามารถจะแก้ปัญหาได้นานเท่าใดในการใช้เงินลงทุน 800,000 บาท
2. เรื่องของระบบการจัดการภายในกลุ่ม รวมทั้งการจัดการศูนย์รวบรวมนมดิบ
3. กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านธิดได้รับเงินค่านมประมาณ 1,000,000 บาทฝากให้คิดว่า ทำไมไม่ทำเงินล้านให้เป็นประโยชน์แก้ปัญหาของกลุ่มเอง โดยอาจลองนำแนวทางที่ สกว. เรื่องของการคุยกันมาช่วยกันแก้ปัญหาของทางกลุ่มซึ่งถือเป็นวิธีการช่วยเหลือตนเอง อาจจะเริ่มจากคนเพียง 10-20 คนไม่ต้องถึง 70 คนก็ได้ขอแค่คนที่ตั้งใจทำงานจริงๆก็พอ

สรุปผลการประชุมวันที่ 9 เมษายน 2546

ณ ศูนย์รวบรวมนมดิบบ้านโสัง

คุณศิริเดช : กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมบ้านโสังเริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2541 ซึ่งตอนนั้นการบริหารจัดการยังเป็นรูปเป็นร่างยังไม่มีกรอบเงินที่เป็นกิจลักษณะ เริ่มทำกันเป็นจริงเป็นจังเมื่อสหกรณ์โคนมลำพูนได้มีการแยกออกมาให้มีการบริหารจัดการเอง ทางกลุ่มจึงต้องปรึกษากันว่าทางกลุ่มต้องมีการทำอะไรที่เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาจึงจัดให้มีการออมเงินของกลุ่มในรูปของหุ้น โดยมีการหักค่าน้ำนมของสมาชิกแต่ละคนโดยหักค่าน้ำนมเป็นเงิน 10 สต. / กก. ขณะนี้ดำเนินการมาแล้วเป็นเวลา 2 เดือน ซึ่งความจริงแล้วทางกลุ่มมีเงินมากแต่เงินไปจมอยู่กับเรื่องการผลิตอาหาร เพราะเมื่อก่อนทางกลุ่มเคยมีการผลิตอาหารแล้วประสบปัญหาบริษัทไม่จ่ายค่าน้ำนม แล้วโดนบริษัทผูกพันชักดาบไปหลายแสนบาทเงินส่วนนั้นจึงหายไป เดิมสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมบ้านโสังมีจำนวน 33 ราย ปัจจุบันสมาชิก 42 ราย

กิจกรรมที่สมาชิกกลุ่มทำร่วมกันขณะนี้ก็มีแต่เรื่องของการออมทรัพย์ ปัจจุบันทางกลุ่มมีเงินสะสมประมาณ 100,000 บาท เฉลี่ยเงินสะสมแต่ละเดือนประมาณเดือนละ 8,000 บาท

ซึ่งตอนนี้ทำได้ 2 เดือนแล้ว ซึ่งมีน้ำหนักเฉลี่ย 80 ตัน / เดือน เป้าหมายที่คาดหวังจากการออมเงินคือจะออมเงินให้ได้เงินจำนวน 200,000 บาท คิดว่าน่าจะใช้เวลาในการสะสมเงินประมาณ ปีกว่าๆ เพราะจากจำนวนสมาชิก 42 รายมีจำนวน 32 รายเท่านั้นที่ส่งน้ำหนักให้กับทาง ศูนย์ฯ อีก 10 รายจะส่งให้กับทางศูนย์ฯโดยจะเริ่มส่งในช่วงหลังสงกรานต์ จากแผนที่วางไว้จากเรื่องของการออมทรัพย์ให้ได้เงินจำนวน 20,000 บาทนั้นวางเป้าไว้ที่เรื่องการผลิตอาหารที่เน้นหลักๆ คงเป็นอาหารชั้นก่อนเพราะปัจจุบันราคาอาหารชั้นเริ่มแพงขึ้นทุกวัน ซึ่งตอนนี้ยังไม่มี การพูดคุยกันเลยว่าจะมีการผลิตเองหรือซื้อมาจำหน่าย เมื่อลองคิดต้นทุนดูแล้วถ้าซื้อมาใช้ราคา 6.85 บาท / กิโลกรัม แต่สมาชิกที่ผลิตเองโดยซื้อวัตถุดิบมาแล้วผลิตใช้เองต้นทุนอยู่ที่ 5.50 บาท / กิโลกรัม ถ้าไปซื้ออาหารที่ทางสหกรณ์จำหน่าย ต้นทุนอยู่ที่ราคา 6.85 บาท / กิโลกรัม ซึ่งก็เป็นวัตถุดิบ ซึ่งต้นทุนประมาณ 5.50 บาท / กิโลกรัม คือ ได้ทำการคิดทั้งต้นทุนและค่าแรงทุกอย่างหมดแล้วซึ่งถูกกว่า

คุณศรีศักดิ์ : เงินการผลิตอาหารที่เราตั้งไว้ 200,000 บาท รอบการกินอาหารของโคนมรอบหนึ่งจะใช้เวลากี่วัน ซึ่งการใช้อาหารของแต่ละฟาร์มในแต่ละฟาร์มก็จะมีข้อมูลการกินอาหารของโคนมในฟาร์มของตนเองอยู่แล้ว แล้วเมื่อนำมารวมกันทุกฟาร์มมันมีปริมาณเท่าใด คือ อยากให้พวกเราคิดปริมาณที่แท้จริง ประการที่สองที่จะต้องเข้าเชื่อมคือสมมติว่าใช้จริง 10,000 กิโลกรัม แล้วจะต้องเตรียมเงินไว้เท่าใด เราจะต้องทราบว่าในหนึ่งรอบเราจะใช้เงินเท่าใด

คุณจันทร์ฉาย : จะใช้เวลาประมาณ 1 เดือนแต่ก็ต้องดูที่ปริมาณโคนมของแต่ละฟาร์มด้วย

คุณศิริเดช : นอกจากการออมเงินเพื่อนำมาผลิตอาหารชั้นแล้ว ทางกลุ่มก็ได้มีการคิดหาวิธีที่จะใช้เงินเพิ่มขึ้นมาโดยคิดว่าจะปล่อยเงินกู้ให้สมาชิก

คุณศรีศักดิ์ : เขาเรียกว่าเป็นเทคนิคการบริหารการเงินเป็นการจูงใจให้คนมาถือหุ้น ซึ่งวัตถุประสงค์มี 2 อย่างคือ เพื่อหารายได้และเพื่อลดต้นทุนการผลิตทำอย่างไรเพื่อให้ไปด้วยกันได้

คุณจันทร์ฉาย : เป็นการหมุนเวียนเงินภายในกลุ่มเพราะบางที่เงินค่านมอาจจะช้า

คุณวันเพ็ญ : ข้อตกลงเกี่ยวกับการออมทรัพย์ที่มีการหักเงินค่านม 10% จำกัดหรือเปล่า แล้วมีแนวทางที่จะเพิ่ม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกว่าจะมีการสะสมเงินเท่าใดก็ได้

คุณศิริเดช : สำหรับ 10% นั้นถือเป็นเงินขั้นต่ำที่จริงสมาชิกจะฝากมากกว่านี้ก็ได้แต่ก็คงไม่เกิน 50% ที่ทางสหกรณ์กำหนดไว้

คุณจันทร์ฉาย : การสะสมเงินนั้นทางกลุ่มไม่ได้คิดจะหยุดแค่ 2 แสนเท่านั้นแต่จะมีการทำไปเรื่อยๆ

คุณศิริศักดิ์ : ใจจริงๆ ผมอยากให้ทางกลุ่มปีหนึ่งมีเงินออมประมาณ 500,000 – 1,000,000 บาท เพราะสมาชิกจะได้รับเงินคืนเร็วขึ้นและสามารถนำเงินนั้นไปใช้ในการแก้ไขปัญหาเองได้

คุณจันทร์ฉาย : การกระทำอย่างนั้นเป็นการดีแต่บางทีในฟาร์มที่มีจำนวนโคนมมากๆ ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่ยากอยู่เหมือนกัน

คุณศิริศักดิ์ : ทำไมเราไม่ลองคิดว่าการออมเงินนั้นก็เหมือนค่าใช้จ่ายในฟาร์มอย่างหนึ่งจะเกิดความสบายใจ แต่ถ้าคิดว่าเงินเราถูกหักไป 40 สตางค์ มันดูน่าเสียดาย แต่ถ้าเราคิดว่าเงิน 40 – 50 สตางค์ เป็นค่าใช้จ่ายในการขนส่งนมมันก็น่าเป็นเรื่องธรรมดา

คุณจันทร์ฉาย : ขณะนี้ถือเป็นเพียงช่วงเริ่มต้นเท่านั้น ทางกลุ่มเองก็ยังมีความคิดที่จะมีการขยายวงเงินให้กว้างขึ้น

คุณวันเพ็ญ : ดูเหมือนว่าเราจะพูดแต่เรื่องการทำธุรกิจ แล้วเราเคยพูดถึงเรื่องความเป็นอยู่ของสมาชิกบ้างไหม

คุณจันทร์ฉาย : อันนี้คงต้องถามสมาชิก แต่จากที่เห็นก็คือ พอเวลามีปัญหาสมาชิกก็ได้มีการพูดคุยกัน

คุณศิริเดช : ชีวิตจากแต่ก่อนที่ต่างคนต่างอยู่ปัจจุบันนี้ก็ได้มีการมานั่งพูดคุยกันซึ่งทำมาได้ประมาณ 2 เดือนแล้ว ต้องค่อยๆ ปรับเข้าหากันเพราะว่าปัญหาการเลี้ยงโคนมมันมีมากมาย ต้องค่อยๆ แก้ไขกันไปคงต้องใช้เวลา

คุณจันทร์ฉาย : อาชีพการเลี้ยงโคนมในช่วงแรกต้องใช้ต้นทุนสูงถ้าใครไม่มีความอดทนก็อยู่ไม่ได้ มันต้องใจเย็นๆ กว่าจะได้ทุนคืนมาจะต้องใช้เวลาประมาณ 1 – 2 ปี ถ้าลงทุนจำนวนมากก็ต้องใช้เวลาประมาณ 4 – 5 ปี

คุณศิริเดช : อาชีพการเลี้ยงโคนมก็เป็นเหมือนการทำธุรกิจอย่างหนึ่งทำอย่างไรให้มีกำไรมากที่สุด

คุณศรีศักดิ์ : อย่างนั้น 1 ปี ก็จะได้เงินประมาณ 12 ล้านบาทแล้วเราตั้งเป้าสะสมเงินที่ 2 แสนบาทดูแล้วมันน้อยไป เราลองคิดดูปกติเวลาเราได้เงินไปเงินก็จะแปรไปเป็นของต่างๆ ไปเป็นรถยนต์บ้าง เป็นเงินทุนเพื่อการศึกษาบ้าง แปรเป็นของอื่นๆมากมาย ถ้าเราลองคิดว่าถ้ามันกลับมาอยู่ตรงกลางแล้วมาจัดการโดยพวกเราเองนำมาแก้ปัญหาต้นทุนการเลี้ยงโค เงิน 12 ล้านบาท/ปี มันน่าจะทำประโยชน์ได้มากกว่านี้

คุณศิริเดช : สมาชิกที่เลี้ยงโคนมมีมากตั้งแต่รุ่นแรกจนกระทั่งมาถึงรุ่นหลังๆปัจจุบันนี้ซึ่งเป็นรุ่นล่าสุด ถ้าเป็นรุ่นแรกของคุณประดิษฐ์เริ่มมาตั้งแต่ปี 2533 แล้วรุ่นถัดมาก็รุ่นปี 2538, 2539

คุณวันเพ็ญ : จากช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาคิดว่าวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง

คุณประดิษฐ์ : การเลี้ยงโคนมนั้นเริ่มต้นมาจากใจรักก่อนจึงตั้งใจทำตั้งแต่ปี 2533 ช่วงแรกก็มีปัญหาอยู่เหมือนกันคือประสบปัญหาโคนมตายไป 2 ตัว และปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย เช่น ปัญหาแหล่งซื้อขายไกล เวลาจะซื้อขายก็ต้องเดินทางไปเชียงใหม่ สำหรับเรื่องตลาดช่วงนั้นภูพิงค์เกิดขึ้นใหม่ เรื่องการจ่ายเงินค่านมจึงไม่มีปัญหา การเลี้ยงโคนมในช่วงปีแรกๆ ยังไม่ได้ทำอะไรพอเข้าช่วงปีที่ 3 จึงจะได้กำไร โครงการ คปร. เริ่มขยายจึงได้รับงบตรงนั้นมาช่วงนั้นช่วงปี 2538 – 2539 เริ่มมีสมาชิกเข้ามาร่วมเลี้ยงด้วยแล้วก็ได้รับบจากกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นงบการส่งเสริมอาชีพจึงดึงงบตรงนั้นมาใช้เลี้ยงโคนม ซึ่งได้รับงบประมาณมาเป็นจำนวน 2 ล้านบาทผ่อนส่งร้อยละ 8 ต่อปี จึงเริ่มมีการขยายขึ้น พอมาถึงช่วงวิกฤตเศรษฐกิจภูพิงค์เริ่มไปไม่รอดจึงเริ่มได้เงินแบบครึ่งๆ กลางๆ เริ่มมีการเทนมทิ้ง จึงเริ่มมีการรวมตัวกันตั้งเป็นสหกรณ์ฯ เริ่มจากวิกฤตตรงนั้น ตอนแรกมีบ้านทา สันป่าตอง บ้านธิ อำเภอเมือง บ้านโง่งที่รวมตัวเป็นกลุ่มกันครั้งแรก ตอนหลังมาก็เริ่มลาออกไป สันป่าตองก็ไปตั้งของตัวเอง บ้านธิก็เริ่มไม่แน่ใจว่าสหกรณ์จะมีความมั่นคงหรือไม่และเขาก็มีปัญหาภายในกลุ่มของเขาเอง จากนั้นจึงเหลือสมาชิกที่เป็นคนบ้านธิจำนวน 3 ราย บ้านโง่ง 22 ราย ที่บ้านโง่งก็แตกออกเป็นอำเภอเมือง

6 ราย ซึ่งตอนนั้นบ้านโง้งถือเป็นตัวหลักเลยในการก่อตั้งสหกรณ์โคนม ถ้าไม่ได้เงินจากกรมส่งเสริมการเกษตรคงจะแตกไม่เป็นสหกรณ์ สถานการณ์เริ่มมาดีขึ้นเมื่อช่วงปี 2545 ถ้าได้เงินตามกำหนดพอประมาณต้นปี 2546 เริ่มมีปัญหาการจ่ายเงินค่านมไม่ครบ ยังคงค้างเงินค่านม 2 ล้านบาทและสหกรณ์ก็ยิ่งเกิดหนี้ที่อื่นที่แพร่ประมาณ 4 แสนบาท

คุณวันเพ็ญ : จะพบว่าจากการประสบปัญหาต่างๆ รัฐบาลก็เข้ามาดูแลให้ความช่วยเหลือ เพราะทางรัฐเป็นฝ่ายมาส่งเสริมให้เราเลี้ยงโคนม เมื่อเกษตรกรประสบปัญหาทางรัฐบาลก็ต้องเข้ามาดูแล การเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพน่าเข้าถือเป็นสิ่งใหม่สำหรับคนไทยจากที่เราเคยทำไร่ทำนา แล้วต้องมาเลี้ยงโคนมมันทำให้เราเปลี่ยนไปแตกแยกไปจากคนในหมู่บ้าน

คุณประดิษฐ์ : ตอนแรกๆ มันก็แปลกเพราะไม่เคยเลี้ยง แรกๆ คนอื่นก็ไม่ค่อยยอมรับ ปัญหา همینชั่ววูวก็น่าหมด ถ้าพูดถึงเรื่องอาชีพการเลี้ยงโคนมนั้นไม่มีปัญหา ส่วนมากที่มีปัญหาก็คือคนที่ตัวเจ้าของเอง

คุณวันเพ็ญ : แล้ววิถีชีวิตจากเดิมที่เคยมีงานบวช งานแต่ง งานปอย งานศพ เป็นอย่างไรบ้าง

คุณประดิษฐ์ : ตอนแรกๆ ก็มีปัญหาเพราะยังไม่เข้าใจระบบ แต่พอนานๆ ไปเริ่มมีการวางแผนที่ดีทำให้มีระบบมากขึ้น

คุณศิริเดช : ส่วนมากเรื่องการเลี้ยงโคนมจะเป็นเรื่องธุรกิจครอบครัวยุคต่อไปเลย

คุณวันเพ็ญ : ก็คือมีการวางแผนให้เข้ากับวิถีชีวิตของเรา แล้วสมาชิกใหม่ๆ ทำไม่จึงคิดมาเลี้ยงโคนมเมื่อก่อนทำอะไรมาก่อน

เกษตรกรสมาชิกใหม่ : นอกจากจะเลี้ยงโคนมแล้วแต่ก็ยังคงมีการทำการปลูกหอม ปลูกลำไย และมีการปลูกข้าวโพดเอง โดยฝึกก็นำไปขาย ใบนำมาเลี้ยงโค ซึ่งถือว่าการทำธุรกิจแบบครบวงจร

คุณศิริเดช : รายได้เฉลี่ยต่อปีของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านโง้งประมาณ 180,000 - 190,000 บาท / คน / ปี เป็นรายได้สุทธิ 50% เป็นต้นทุนการผลิต แล้วอย่างที่มีคนมาว่าคนเลี้ยงโคนมเป็นคนไร้ญาติพี่น้อง หรือเรียกว่า “วัวไร้ญาติ” ผมคิดว่าจริงๆ แล้วเหมือนกับเขาอีกจก คือ คนเลี้ยง

โคนมได้เงินทุกเดือน ถ้าบอกว่าเวลาไปร่วมงานบุญที่ไหนไม่มีคนเลี้ยงโคนม ขอบอกว่าไม่ใช่ เพราะคนที่ไปร่วมงานต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีอาชีพเลี้ยงโคนมทั้งนั้นที่ไป อย่างแต่ก่อนไป งานศพกลุ่มคนเลี้ยงโคนมจะมีนิดเดียว ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีอาชีพปลูกหอมแต่ปัจจุบันนี้ไม่ใช่ แล้วกลุ่มคนปลูกหอมจะมีน้อยมากกลุ่มคนเลี้ยงโคนมจะมีมากกว่า

คุณวันเพ็ญ : เพราะฉะนั้นชาวบ้านก็เริ่มเข้าใจคนที่มีอาชีพเลี้ยงโคนมแล้ว

สมาชิก : คนเลี้ยงโคนมในปัจจุบันไม่ใช่ทำเฉพาะเลี้ยงโคเท่านั้น ยังมีการทำกิจกรรมอย่างอื่น อีก เช่น บางคนก็ได้เป็น อบต. บางคนมาเลี้ยงโคนมจริงแต่ยังมีอาชีพเป็นนายความ เป็นข้าราชการบ้าง

คุณประดิษฐ์ : นอกจากนี้อาชีพเลี้ยงโคนมแต่ละฟาร์มยังมีการทำบ่อแก๊สชีวภาพ และมีการนำชี โคไปใส่ลำไย

คุณวันเพ็ญ : โครงการวิจัยชุดประเด็นโคนมยังไม่ได้มีการทำวิจัยวิถีชีวิตของคนเลี้ยงโคนมใช่ ไหม ?

คุณพัชรินทร์ : ยังไม่มีแต่จากการทำวิจัยที่ไชยปราการก็พบว่าคนส่วนใหญ่ยอมรับอาชีพการ เลี้ยงโคนมมากขึ้น ผู้เลี้ยงโคนมบางคนก็ได้เป็นประธาน อบต. เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มี เวลามากขึ้น แสดงว่าผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการที่ดีขึ้น

คุณประดิษฐ์ : การเลี้ยงโคนมของไชยปราการเริ่มแรกนั้นเกิดมาจากคุณบุญรอดมาซื้อลำไยของ ผมแล้วเห็นผมเลี้ยงโคนม ก็บอกว่าจะกลับไปทำอาชีพเลี้ยงโคนมอย่างเดียวแล้วประจวบกับทาง สหกรณ์การเกษตรไชยปราการให้การสนับสนุน ปัจจุบันเลยทำให้การเลี้ยงโคนมของไชยปราการ ใหญ่กว่าของบ้านโฮ้ง ระบบการจัดการของเขาก็ดี ระบบบัญชีก็ดี แต่ที่บ้านโฮ้งเพิ่งจะสร้างระบบ การจัดการ

คุณพัชรินทร์ : ที่ไชยปราการก็ประสบปัญหามากเหมือนกัน ในช่วงปี 2537 ประสบปัญหา ปลูกหอมไม่ได้เนื่องจากไม่มีน้ำ คณะกรรมการจึงมาประชุมกันว่าจะสร้างอาชีพอะไรให้เกษตรกร ดี ก็มีการเสนอกันมาให้เลี้ยงโคนมก็เลยมีการทดลองเลี้ยงโดยให้คณะกรรมการทดลองเลี้ยงก่อน โดยไปซื้อโคนมรุ่นมาจำนวน 18 ตัว เพื่อนำมาทดลองเลี้ยงพอเลี้ยงไปก็พบว่าเป็นโคนม 8 ตัว

นอกนั้นเป็นวุ่นวายเนื่องจากยังไม่มีประสบการณ์ลักษณะใดไม่เป็น การเลี้ยงโคนมของไชย-
ปการาก็เริ่มจากตรงนั้น แล้วพอมีโครงการ คปร. 38 เกษตรกรก็เลยทดลองเขียนขอ พอดีรอง
อธิบดีกรมปศุสัตว์ลงมาดูพื้นที่ก็บอกว่าพื้นที่ไชยปราการไม่เหมาะที่เลี้ยงโคนมเพราะว่าระยะทาง
ไกลไม่มีศูนย์รับนม พอดีปศุสัตว์จังหวัดสนใจและเห็นว่าจริงๆแล้วรัฐบาลต้องไปส่งเสริมแต่
เกษตรกรเป็นฝ่ายร้องขอเองท่านจึงลงมาดู จึงบอกว่าถ้าจะเลี้ยงโคนมจริงๆ ต้องมีสมาชิก
ประมาณ 100 รายจึงจะคุ้ม คุณลงมณูจึงไปไล่หารายชื่อสมาชิกที่เลี้ยงโคนม จนถึงสุดท้ายที่
จะต้องตัดสินใจว่าจะให้โครงการ คปร. จะลงที่ไหนระหว่างสันกำแพงกับไชยปราการ ปศุสัตว์
จังหวัดจึงถามว่าได้รายชื่อครบหรือยัง คุณลงก็บอกว่าครบแล้วทั้งๆที่ตอนนั้นยังไม่ครบได้รายชื่อ
แค่ 60 ราย แต่มคุณลงยังทำเรื่องขออบรมกับทางจังหวัดเป็นจำนวน 15 วัน อบรมเรื่องโคนม
ประจวบกับสมาชิกที่ไชยปราการมีการรวมตัวกันดี

คุณประดิษฐ์ : ลุยมาด้วยกันอาชีพการเลี้ยงโคนมที่ไชยปราการกับลำพูน

คุณศรีศักดิ์ : ที่ไชยปราการเขามีฐานสมาชิกดี

คุณพัชรินทร์ : พอดีที่ไชยปราการมีสหกรณ์เป็นศูนย์รวมการบริหารจัดการจึงง่าย และมี
สมาชิกประมาณ 150 กว่าราย ช่วงปี 2542 ที่ประสบปัญหาทั้ง อสค.และภูพิงค์ก็ใช้วิธีให้
สหกรณ์กู้เงิน โดยให้สหกรณ์ยืมเป็นหนี้เพื่อให้สมาชิกได้เงินค่านม

คุณประดิษฐ์ : ส่วนทางบ้านโง่นั้นกู้เงินก็ไม่ว่าจะกู้ที่ไหน สหกรณ์ก็เพิ่งจะตั้งใหม่ใช้วิธีกู้เงิน
จากกรม ฯ อย่างเดียวโดยให้สหกรณ์เป็นผู้ค้ำประกันให้ การส่งนมของบ้านโง่นช่วงแรกก็นำนมไป
ส่งที่ภูพิงค์แล้วก็มีการต้มใส่ถุงขายตามโรงเรียน บางวันนมเหลือมากก็มี วิธีการส่งนมทำโดยนำนม
ไปผ่านทางรถคิวที่ไปสี่ ต่อมาเมื่อนิคมเกิดขึ้นก็ใช้วิธีฝากรถนิคมจึงสบายขึ้นมาน้อย การรีดนม
สมัยก่อนก็รีดด้วยมือทำมาประมาณ 2 – 3 ปี แล้วใส่มอเตอร์ไซค์เพื่อไปขึ้นรถคิว ปัจจุบันนี้
สบายขึ้นมากเลย

คุณวันเพ็ญ : ดูเหมือนว่าอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่หนักและสร้างภาระให้กับเกษตรกร
มาก แต่เกษตรกรยังสามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นได้ด้วยไม่ว่าจะเป็นการทำสวนลำไย ไร่หอม
บางคนมีอาชีพเป็นทนายความอย่างนั้นก็จะเป็นทางออกที่ดีสำหรับพวกเรา แล้วกรณีที่มีคนอื่น
อยากเข้ามาเป็นสมาชิกอยากประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมบ้างแล้วทางกลุ่มมีความคิดเห็นเป็น
อย่างไรบ้าง

คุณประดิษฐ์ : ตลาดน้ำนมเป็นตลาดที่ไม่จำเป็นต้องรอดูตลาดสักระยะหนึ่ง คนที่อยากเลี้ยงโคนมมีจำนวนมาก ถ้าเปิดรับสมาชิกใหม่ก็จะมีคนจำนวนมากที่เข้ามา

คุณวันเพ็ญ : ปัญหามันมีมากไม่ใช่เฉพาะปัญหาน้ำนมอย่างเดียว ยังมีปัญหาเรื่องหนี้สินอื่นรวมทั้งเรื่องตลาดด้วย

คุณศิริเดช : ผมคิดว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดก็คือปัญหาด้านตลาด ขนาดเมื่อก่อนไม่มีตลาดเขายังคิดจะเลี้ยงกัน

คุณศรีศักดิ์ : ตลาดโคนมจริงๆ 90% เป็นตลาดของนมโรงเรียนรัฐบาลก็บีบบังคับผู้ประกอบการทางอ้อมว่าจะต้องนำนมสดไปทำนมโรงเรียนเท่านั้น เพราะสมัยก่อนสามารถใช้นมผงได้เท่านั้นยังไม่พอยังมีการกำหนดเขตการเลี้ยงโคนม ที่แรกทางรัฐบาลจะให้ทางสหกรณ์ดำเนินการเองแต่ทางสหกรณ์ก็ไม่ใช่มืออาชีพ แต่ถ้าปล่อยเสรีเมื่อไหร่ตายเมื่อนั้นเพราะระบบมันมีการแข่งขันกันภาคเหนืออาจจะสู้ภาคกลางไม่ได้จึงต้องมีการแบ่งโซนนิ่ง ตลาดจะเป็นลักษณะนโยบายของภาครัฐมากเกินไปแต่ก็ดีเพราะสามารถช่วยเราได้ อย่างเมื่อก่อนต้องมีการระบายนม 3 ตันไม่เททิ้งก็ต้องนำไปส่งที่สุโขทัยเพราะเราทำสัญญาแค่เดือนพฤศจิกายนเรามีนมทั้ง 3 อำเภอ 6.5 ตันแต่มาถึงตอนนี้มีเกือบ 9 ตัน จากเดือนพฤศจิกายน – เดือนเมษายน เพราะฉะนั้นทางบริษัทบอกว่าทำสัญญาแค่ 6.5 ตันที่เหลือจะทิ้งไหม ก็เลยมีการต่อรองกันทางบริษัทก็ยอมแต่เขาขอมีการซื้อเงินกันก่อน ก็ยังดีถ้าไม่อย่างนั้นเราก็ต้องนำไปส่งที่สุโขทัยซึ่งที่นั่นก็เงินซื้อเหมือนกัน

คุณประดิษฐ์ : คือในระดับชาติก็มีการทำวิจัยเรื่องการตลาด เพราะที่จริงนมก็ไม่ค่อยพอ

คุณพัชรินทร์ : ตอนนี้สิ่งที่น่าจะเน้นคือต้องมีการรณรงค์ให้คนท้องถิ่นดื่มนม

คุณประดิษฐ์ : นโยบายของรัฐบาลต่อไปรัศมี 100 เมตร จะเป็นนมท้องถิ่นและเงินก็มาตรงที่สหกรณ์ไม่ต้องไปที่ อบต. หรือที่ สปช.

คุณวันเพ็ญ : ปัญหาตลาดเป็นปัญหาระดับนโยบาย ถ้ามองแล้วปัญหาในตัวสมาชิกเองไม่ค่อยมีเท่าไร ปัญหาหลักๆก็คือเรื่องตลาด ถ้าเราศึกษาดูเฉพาะลำพูนเราสามารถดูแลและสามารถจัดการได้ขนาดไหน โดยทางสหกรณ์ศึกษาร่วมกับทางเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อยที่ไม่ได้อยู่ในส่วนของสหกรณ์อันนี้ก็เป็นไปได้

คุณศรีศักดิ์ : รัฐบาลควรจะเอาเงินมาให้เราและมอบให้เราดูแลโรงเรียนในพื้นที่การศึกษาตลาด ก็ไม่ต้องศึกษาเกี่ยวกับตลาดนมโรงเรียน เราไปทำการโปรโมตตลาดเด็กถ้าเด็กก็เด็กไปเลย แล้วผู้ใหญ่เราจะทำตรงนี้อย่างไรโดยเราไม่ต้องไปยุ่งเกี่ยวกับตลาดนโยบาย ตลาดโครงการ

คุณวันเพ็ญ : เมื่อทำการศึกษาทางการตลาดแล้วก็นำไปเสนอกับทางชมรมหรือทางนโยบายของรัฐที่จะลงมาก็คิดว่ายังไม่มีที่ไหนทำการศึกษา

คุณพัชรินทร์ : ที่ไชยปราการที่อยากมีโรงนมพาสเจอร์ไรซ์ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอตอนบนของจังหวัดเชียงใหม่ที่มีอำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่อาย และลงมาทางอำเภอเชียงดาวส่วนหนึ่ง ช่วงที่ศึกษาก็ต้องไปศึกษาตลาดนมพาณิชย์ นมโรงเรียนก็ต่างหากแล้วยี่ห้อเราก็ไม่สามารถสู้เขาได้ สรุปแล้วไชยปราการถ้าจะทำโรงนมพาสเจอร์ไรซ์แล้วก็ต้องเป็นยี่ห้อของไชยปราการเอง คือ ข้อมูลออกมาตลาดผู้บริโภคจากการสำรวจมีจำนวนน้อยเพราะว่าตอนนั้นนมที่ไชยปราการมี 10 กว่าตัน และกำลังการผลิตไม่กี่หมื่นวันละ 50,000 ลูกก็ยังไม่ว่าจะขายได้ไหมเพราะว่าต้องไปตีตลาดนมพาณิชย์แต่ตอนนี้คำตอบก็คือว่าไม่น่าจะทำ แต่เรื่องของการตลาดมันต้องเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ คำตอบ ณ 2 ปีที่แล้ว คือมันต้องไปควบคู่กับการศึกษาด้วย

คุณวันเพ็ญ : อย่างที่พี่เขาพูดว่าเป็นไปได้ไหมที่ปริมาณนมลำพูนปีนี้ผลิตได้ปริมาณเท่าใด สมมติว่าผลิตได้ 100 ตัน ภายในหนึ่งปีแล้วปริมาณการบริโภคนมไม่ว่าจะเป็นนมโรงเรียนมีการบริโภคกี่ตันภายใน 1 ปี เป็นไปได้ไหมที่รัฐบาลสามารถเข้ามาจัดการรับซื้อนมของเราเพื่อนำกลับคืนมาสู่ท้องถิ่น

คุณศรีศักดิ์ : ถ้าเราทำวิจัยเฉพาะในจังหวัดลำพูนว่าปริมาณการกินนมในโครงการมีจำนวนเท่าใดนอกโครงการประมาณเท่าใด แล้วปริมาณนมของเรามีเท่าใด แต่ปัจจุบันก็มีการนำเข้า ถ้ามีการนำเข้าเช่นนี้ก็เท่ากับเป็นการสะท้อนให้ภาครัฐได้เห็นว่ามีไม่พอและเพื่อตอบคำถามว่านมแต่ละภาคภาคไหนเหลือ ภาคไหนไม่เหลือ แล้วเราจะได้ใช้นโยบายรัฐเพื่อจัดการ

คุณประดิษฐ์ : ตามที่เคยได้ยินว่ามีการลักลอบนำเข้าแต่มีการลักลอบประมาณ 18,000 ตันที่บริษัทผู้ประกอบการรายใหญ่ไม่ยอมเอานมสดไปใช้ในการผลิตเพราะราคาที่ถูกลงกว่ากัน

คุณพัชรินทร์ : ที่จริงทางภาครัฐก็มีข้อมูลการบริโภคนมแต่เนื่องด้วยผลประโยชน์ที่ซับซ้อนจึงทำอะไรไม่ได้

คุณศรีศักดิ์ : นโยบายรัฐคือสหกรณ์ยังไม่สามารถมีโปรดักของตัวเองได้ก็ต้องใช้วิธีบังคับให้ผู้ประกอบการเอานมจากเรา แล้วบริษัทนำไปผลิตจัดการตามวิธีทางธุรกิจของเราเอง

คุณวันเพ็ญ : ปัญหามันอยู่ที่เราด้วยคือเรายังทำธุรกิจไม่ครบวงจร ถ้าเรามีโปรดักให้เขาแล้วคงไม่มีปัญหา แต่ตอนนี้จะอย่างไรให้เราสามารถจัดการได้ด้วยตัวเราเองทั้งหมด ครบวงจรทั้งหมดซึ่งมันถือเป็นเรื่องที่ยากมาก

คุณจันทร์ฉาย : มันต้องเริ่มจากการสร้างกลุ่มเราให้เข้มแข็งแล้วไปเชื่อมต่อเครือข่าย ถ้าเครือข่ายเราเข้มแข็งอนาคตเราก็ทำได้

คุณวันเพ็ญ : แนวทางการสร้างเครือข่ายองค์กรให้เข้มแข็งจะเริ่มจากวิธีใดบ้าง ?

คุณศิริเดช : ก็จะเน้นที่กลุ่มเล็กๆ ก่อนอย่างทีกลุ่มบ้านโสง ถ้ากลุ่มบ้านโสงแข็งแกร่งตัวสหกรณ์ก็จะเข้มแข็งไปด้วย

คุณจันทร์ฉาย : ในความคิดของตนเองก็คือว่า สมมติว่าบ้านโสงเข้มแข็งแล้วกำไรของบ้านโสงที่ได้มานั้นถูกนำกลับไปซ่อมแซมส่วนที่เสียไปของสหกรณ์ในกลุ่มอื่น เราต้องทำเจาะแล้วคือยอมเสียเวลานิดหน่อยถ้าตัดได้ก็ควรตัดไปก่อนเพราะไม่อย่างนั้นจะกลายเป็นปัญหาเรื้อรัง คือเมื่อใดก็แก้ปัญหาไม่ได้เลย ถ้าไรก็จะไปกองอยู่ที่กลุ่มที่เสียนั้น

คุณศรีศักดิ์ : คือเราต้องดูว่าอันไหนคือปัญหาและตัวไหนคือสิ่งที่เราต้องแก้กัน จริงๆ แล้วถ้าพูดถึงว่ากำไรเราอยู่ไหน ถ้าตอบตรงๆ เราจะไม่โทษทางกลุ่มไหนแต่เราจะโทษระบบการจัดการที่ผ่านมา ซึ่งมีผลทำให้เกิดปัญหาจนถึงปัจจุบันนี้ มันเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากความใหม่ด้วย อันนี้ปัญหาตรงกลางที่คนรับผิดชอบก็กลายเป็นสหกรณ์ เพราะฉะนั้นเราต้องแก้ปัญหาดตรงกลางให้เรียบร้อยก่อน เพราะตรงกลางจะเป็นฝ่ายที่รับผลกระทบมากที่สุดเพราะว่าเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมดในความเสียหายทั้ง 3 จุด ตัวสหกรณ์จะเป็นตัวรับเพราะฉะนั้นค่าใช้จ่ายทั้งหมดจะอยู่ตรงนั้น ยกตัวอย่างอำเภอเมืองซึ่งมี 8 ราย ดูว่าสามารถเลี้ยงตัวเองได้ไหม เขาก็ต้องมานั่งแยกแยะอีก แล้วของบ้านโสงในอนาคตอีก 5 ปี บ้านโสงต้องคิดให้ไกลกว่านี้แค่นี้ไม่พอหรอก มันจะต้องเปลี่ยน ของบ้านโงก็ต้องเปลี่ยนแต่บ้านโงจะเปลี่ยนโดยคนบ้านโงเองจะพยายามทำให้ได้ คือ

ปริมาณน้ำนมจะมีมากขึ้นแล้วอุปกรณ์ที่รองรับอยู่รองรับไม่ได้ ของบ้านโฮ้งก็เหมือนกันต้องตั้งเป้าว่ามีน้ำนมถึง 5 ตันเมื่อไหร่ก็ต้องเตรียมปรับระบบ เราต้องวางแผนอนาคต และอีก 5 ปี องค์การตัวสหกรณ์เองได้เตรียมการวางแผนอะไรไว้บ้าง อย่างที่กำลังจะไปจัดการที่บ้านธิก็คือเราเอาไปลงให้ อย่างนี้มันแก้ปัญหาเขาไม่ได้เมื่อแก้ปัญหาไม่ได้เราจะไปช่วยเหลือเขาอีกรอบหนึ่งแต่เราต้องให้เขารู้จักการช่วยเหลือตัวเองด้วย ผมคาดว่าภายใน 2-3 ปี คนบ้านธิต้องถือหุ้น 2 ล้านกว่าบาทซึ่งเท่ากับมูลค่าที่จะลงทุนใหม่ นั่นคือเงินที่เกิดขึ้นจากค่านมของคนบ้านธิแล้วเอาเงินตรงนั้นไปสร้างให้เขาเอง คนบ้านโฮ้งอีกหน่อยก็ต้องคิดอย่างนี้เช่นกัน แต่ตกลงตอนนี้สหกรณ์จะไปกู้เงินมา สมมติว่า 2.5 ล้านบาท กำหนดส่งภายใน 3 ปี เงินที่ส่งจะต้องเป็นเงินของคนบ้านธิที่มาถือหุ้น ลงทุนที่ไหนที่นั่นต้องเป็นผู้รับผิดชอบ มันต้องพยายามปรับให้แต่ละกลุ่มคิด เพราะเมื่อก่อนจะลงทุนที่ไหนสหกรณ์ต้องไปกู้ทั้งหมดกลุ่มไม่มีส่วนร่วม ทุกวันนี้คนบ้านธิต้องเสียค่าใช้จ่ายค่าไฟหักจากค่านม กิโลกรัมละ 20 สตางค์ คนบ้านธิก็จน คนบ้านโฮ้งสร้างไม่ได้เสียเงินสักบาทนมก็ได้ราคาเต็ม คนบ้านธิก็บ่น ดังนั้นเราต้องอธิบายให้เขาฟังว่าทำไมเขาต้องเสีย 20 สตางค์ ก็เพราะเรามาลงทุนในช่วงไม่มีเงินก็ขอให้คุณช่วยจ่ายเดือนละ 30,000 บาทเขาก็ตกลงช่วยเนื่องจากเราไปขยายให้คือการช่วยเหลือตัวเองในระดับหนึ่ง แต่ถามว่าคนบ้านธิต้องจ่าย 20 สตางค์ / กิโลกรัม ตลอดชีวิตหรือไม่ก็บอกว่าขอแค่ 5 ปีก่อน ขณะนี้น้ำนมที่ศูนย์บ้านธิมี 5 ตันต่อไปที่บ้านธิคงต้องมีระบบท่อน้ำเย็นซึ่งต้องลงทุนประมาณ 2-3 ล้านบาท ภายใน 1-2 ปีต้องให้ระบบซึ่งวิธีคิดเราต้องช่วยเขาปิดให้เขาคงไม่ได้ ต้องฝากเรื่องการบริหารภาพรวมแต่ละอำเภอต้องมีการพูดคุยกัน

สรุปประเด็นการประชุม

ผลจากการประชุมเวทีโคนมที่ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบบ้านโฮ้ง ซึ่งประเด็นจากการประชุมเป็นการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการออมทรัพย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบ้านโฮ้ง โดยเงินออมนั้นได้มาจากการหักเงินค่าน้ำนมของสมาชิก กิโลกรัมละ 10 สตางค์ ทางกลุ่มตั้งเป้าไว้ว่า ถ้าเงินออมครบ 200,000 บาท จะนำเงินนั้นมาใช้เป็นต้นทุนในการผลิตอาหารชั้น เนื่องจากปัจจุบันอาหารชั้นมีราคาแพง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่างได้รับผลกระทบ ทางกลุ่มจึงร่วมกันคิดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ โดยการดำเนินกิจกรรมการออมทรัพย์เพื่อเป็นต้นทุนในการผลิตอาหารชั้น ขณะนี้ทางกลุ่มต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมว่า อาหารในที่จะใช้นั้นทางกลุ่มจะทำการผลิตเองหรือว่าจะใช้วิธีการสั่งทำซึ่งต้องหาข้อมูลต้นทุนในการผลิต ปัจจุบันทางกลุ่มเริ่มดำเนินกิจกรรมออมทรัพย์เป็นเวลา 2 เดือนมีเงินออมประมาณ 16,000 บาท สมาชิกกลุ่มบ้านโฮ้งบอกว่า ผลการจัดเวทีให้มีการพบปะกันระหว่างสมาชิกมีผลดี จากเดิมต่างคนต่างอยู่ แต่พอมีการจัดเวทีสมาชิกได้พบปะ

พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งนำไปสู่วิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง กลุ่มบ้านโง้งยังคิดต่อไปว่า ถ้าได้เงินครบแล้วกิจกรรมการอบรมทรัพยากรก็ยังดำเนินการต่อไปถือเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง

บทบาทเจ้าหน้าที่สหกรณ์ลำพูน, ผู้ประสานงานโครงการวิจัยชุดประเด็นโคนม และผู้ประสานงานสถาบันวิจัยหิรัญชัย จังหวัดลำพูน เป็นเสมือนผู้กระตุ้นให้เกษตรกรรู้จักคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหากลุ่มด้วยตนเอง รู้จักการพึ่งพาตนเองก่อนขอความช่วยเหลือคนอื่นรวมทั้งผลักดันให้เกิดงานวิจัย โดยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาเมื่อนักวิจัยมีปัญหาจากการทำวิจัยซึ่งนักวิจัยจะเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

ภาคผนวก จ

เข้าร่วมเวทีสถานการณ์โคนม ปัญหาต่างๆ ของโคนมที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร

สรุปผลการประชุมวันที่ 11 เมษายน 2546

คุณลุงมนูญ ศศิยศชาติ ประธานสหกรณ์การเกษตรไทยปรางกร จำกัด ได้มีข้อเสนอต่อการแก้ไขปัญหาหนี้มดิลันตลาด

1. ให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณให้เด็กนักเรียนได้ดื่มนมครบ 365 วัน จากเดิมใช้งบ 6,800 ล้านบาท เพิ่มงบประมาณอีก 3,200 ล้านบาท ประมาณ 10,000 ล้านบาทต่อปี
2. ให้เด็กมีสุขภาพดีขึ้น การขยายให้เด็กนักเรียนได้ดื่มนมจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนประมาณ 5.8 ล้านคน
3. ถ้ารัฐบาลไม่สามารถให้งบประมาณเด็กนักเรียนดื่มนม 365 วัน จะขอ 260 วัน ถ้าได้ 260 วัน ขอสร้างโรงงานนมผง ซึ่งใช้ระยะเวลา 2-3 ปีกว่าโรงงานจะเสร็จเป็นการยืมงบประมาณสร้างและจ่ายคืนภายหลัง
4. ให้มาตรการที่จริงจังกวบรวมการเขียนข้างกล่องนม UHT ว่าเป็นนมสดหรือนมปรุงแต่ง
ทั้งนี้คุณลุงมนูญ บอกว่าเป็นความเห็นและข้อเสนอของคุณลุงเพียงคนเดียว จึงขอนัดหมายที่จะฟังความคิดเห็นของสหกรณ์ต่างๆ ในชมรม ในวันที่ 16 เมษายน 2546 เพื่อเป็นข้อเสนอจากชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน เสนอต่อคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา ในการสัมมนาการแก้ไขปัญหาโคนมทั้งระบบ ในวันที่ 28 เมษายน 2546

สรุปผลการประชุมหารือปัญหาโคนมวันที่ 16 เมษายน 2546

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. คุณสวัสดิ์ ป้อมเผือก	สหกรณ์โคนมเชียงใหม่
2. คุณธนโชติ วนาวัดณ์	สหกรณ์โคนมแม่ทะ
3. คุณประวิต บุญแผ้วผล	สหกรณ์โคนมแม่วาง
4. คุณเสรี จอมบัว	สหกรณ์โคนมแม่ใจ
5. คุณประสิทธิ์ อินทุติ	สหกรณ์โคนมแม่ฮอน
6. คุณสำราญ ปัญญารัตน์	สหกรณ์โคนมแม่ฮอน
7. คุณสนั่น ใจคำมูล	สหกรณ์โคนมแม่ฮอน
8. คุณจำลอง ไชยวรรณ	สหกรณ์โคนมแม่ฮอน
9. คุณบรรจง ทิพย์วงศ์ใจ	สหกรณ์โคนมแม่ฮอน
10. คุณพลอย มณีชาติย์	สหกรณ์โคนมลำพูน

11. คุณชาญศิลป์ สี่มา	สหกรณ์โคนมแม่ใจ
12. คุณมนูญ ศศิยศาชาติ	สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ
13. คุณสมพงษ์ ใจยายอง	สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ
14. อาจารย์ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ	สจล.
15. อาจารย์อวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ	คณะเกษตรศาสตร์ มช. / สกว.ภาค
16. นางสาวพัชรินทร์ ประสนธิ์	ผู้ประสานงานวิจัยชุดโครงการโคนม

ผลการประชุม

1. ข้อเสนอสรุปการประชุมของชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือตอนบน

ข้อเสนอจากภาคเหนือต่อการแก้ไขปัญหาโคนมทั้งระบบ

- 1.1 การศึกษาความเป็นไปได้ที่มีโรงงานแปรรูปนมพาสเจอร์ไรส์และนม UHT ในเขตภาคเหนือตอนบน โดยขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการศึกษาความเป็นไปได้
 - 1.2 การจัดสรรงบประมาณให้เด็กนักเรียนได้ดื่มนมโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนเพิ่มขึ้นอีก 30 วัน เป็น 260 วัน (ข้อมูลงบประมาณ 230 วัน ถ้าเพิ่มอีก 30 วัน ต้องใช้งบประมาณเพิ่มอีกเท่าไร)
 - 1.2 มีมาตรการที่เข้มงวดในการเขียนระบุข้างกล่องนม UHT ให้ชัดเจนว่าผลิตจากนมสดหรือนมปรุงแต่ง
- ### 2. ประเด็นคำถามตั้งคำถามต่อที่ประชุม
- 2.1 ถ้าขอให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้เด็กได้ดื่มนม 365 วัน ในที่ประชุมคิดว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน และรัฐบาลมีความเห็นอย่างไรต่อประเด็นนี้
 - 2.2 การเปิดเสรีของ WTO ในปี 2547 มีโอกาสที่จะได้สร้างโรงงานนมผงขึ้นภายในประเทศหรือไม่ และจากที่เคยเสนอเรื่องโรงงานนมผงในช่วงปี 2542 – 2543 มีความคืบหน้าอย่างไรบ้าง

สรุปผลการสัมมนา “การแก้ไขปัญหาโคนมทั้งระบบ”

วันที่ 28 เมษายน 2546 ณ อาคารรัฐสภา 2

1. ประเด็นการผลิตน้ำนมดิบ ผู้ที่เกี่ยวข้องคือเกษตรกร มีประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะมี 6 ข้อ
 - 1.) ทุกคนเห็นพ้องกันว่าต้องการให้รัฐเดินหน้าต่อเกี่ยวกับการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมและอยากให้เกษตรกรยืนอยู่บนขาของตัวเองได้

2.) มีข้อเสนอว่าให้มีตัวกลางเข้ามาจัดการ ลูกโค โครูน เพื่อลดการตายของลูกโค เพื่อให้โคเติบโตอย่างมีคุณภาพ

3.) ให้มีการคัดแม่โคคุณภาพต่ำออกจากฝูง

4.) มีการเสนอให้จัดการเรื่องอาหารหยาบ เช่น อาหารหยาบจากข้าวโพด หรืออาหารสำเร็จรูป เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารหยาบ

5.) ให้มีการพัฒนาคุณภาพพันธุ์โคนมให้เป็นที่ยอมรับ มีการลงประวัติเนื่องจากมีตลาดส่งออกพันธุ์โคนมและต้องการโคนมที่มีคุณภาพ

6.) เสนอให้มีการวิจัยด้านโคนมและนำผลการวิจัยมาใช้

2. เรื่องการแปรรูปน้ำนมดิบเป็นผลิตภัณฑ์ ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ เรื่องของผลผลิตน้ำนมดิบที่ผลิตได้ยังไม่มีความชัดเจนว่าจริงๆ แล้วผลิตได้เท่าไหร่ ทำให้การจัดการแก้ปัญหาน้ำนมซึ่งทุกฝ่ายร่วมมือกันขาดความชัดเจนไปด้วย ในส่วนนี้ได้มีการจำแนกการแปรรูปนมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ผลิตนม UHT และนมพาสเจอร์ไรส์ที่ผลิตและจำหน่ายให้แก่มพฉนและนมโรงเรียน อีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มที่ผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ที่ผลิตและจำหน่ายนมโรงเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งกลุ่มหลังเป็นกลุ่มที่สร้างปัญหาให้กับกลุ่มแรกต้องมารับซื้อน้ำนมดิบที่กลุ่มสองไม่รับซื้อในช่วงปิดเทอม มีข้อเสนอจากโรงงานว่าให้ปรับราคาน้ำนมให้เป็นไปตามกลไกการตลาด ในขณะเดียวกันมีข้อเสนอว่า แต่ละโรงงานให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อสร้างตลาดใหม่ให้กับน้ำนมดิบ

3. เรื่องการตลาดของผลิตภัณฑ์นม ได้มีการแบ่งแยกเป็น 2 ตลาด คือ ตลาดนมโรงเรียนมีข้อเสนอให้ขยายระยะเวลาของโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนจาก 230 วัน อาจจะเป็น 360 วัน หรือ 365 วัน ทุกคนมีความเห็นร่วมกันว่า ตลาดนมโรงเรียนจะช่วยดูดซับน้ำนมดิบของเกษตรกรได้ มีข้อเสนอให้มีการจัดการที่ดี เพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนได้ดื่มนมที่มีคุณภาพ และดื่มนมให้ทันกับการเปิดเทอม ซึ่งมีความเห็นว่าทุกฝ่ายควรร่วมมือกัน ทั้งฝ่ายโรงงาน ฝ่ายเกษตรกร และฝ่ายรัฐ การซื้อนมโรงเรียนเสนอให้มีการตกลงราคา ให้เอาเด็กเป็นตัวตั้งในการกำหนดเป้าประสงค์ใหญ่ในการจัดซื้อนมโรงเรียน สำหรับตลาดนมพาสเจอร์ไรส์มีข้อเสนอว่านมพร้อมดื่มควรจะได้ใช้น้ำนมดิบเท่านั้นและอยากให้ผู้บริโภคได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องของผลิตภัณฑ์นม และมีข้อเสนอเพิ่มเติมเข้ามาที่ไม่ได้อยู่ใน 3 ประเด็นนั้น คือ

1) เสนอให้มีการจัดตั้งสถานนมเพื่อให้เป็นที่ที่ทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายเกษตรกร ฝ่ายโรงงาน และฝ่ายรัฐมาร่วมมือกันแก้ปัญหาและพัฒนาอุตสาหกรรมนมในประเทศ

2) เสนอให้มีการรวบรวมโคนมเพศผู้เข้ามาขุนเป็นโคเนื้อเพื่อเพิ่มรายได้และเพิ่มมูลค่าให้กับเกษตรกร

- 3) การเสนอให้มีการตั้งโรงงานนมผงขึ้นมาเพื่อรองรับน้ำนมดิบส่วนเกินที่เกิดขึ้นใน
บางช่วง บางฤดูกาล

ภาคผนวก จ

จัดเวทีการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหาร
พนักงาน และสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด

โครงการ การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานแบบมีส่วนร่วม

วันที่ 27 – 28 พฤษภาคม 2546

ณ สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ของสหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด แบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อให้คณะกรรมการบริหาร พนักงาน และสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรไชย-
ปราการ จำกัด ได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และ
จัดทำแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับจุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดต่อไป
3. เพื่อพัฒนาจิตวิสัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของสหกรณ์และชุมชนมากขึ้น

แผนกิจกรรม วันที่ 27 พฤษภาคม 2546

เวลา	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
09.00 – 10.00 น.	- ลงทะเบียน	- เพื่อรับทราบจำนวนผู้ เข้าอบรม	-ทราบจำนวนผู้เข้าร่วม อบรม
10.00 – 11.00 น.	พิธีเปิดแบบมีส่วนร่วม 1)เกมจับฉลากคัดเลือกผู้ โชคดีเป็นประธาน 2)ประธานจุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย, อ่านปณิธานและ กล่าวเปิดอบรม	- เพื่อละลายพฤติกรรม - หาผู้ที่เป็นประธาน ทำพิธีเปิด	- ความคุ้นเคย - ได้ประธานใน การทำพิธีเปิดการอบรม

เวลา	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
11.00 – 11.30 น.	แนะนำตัวโดยใช้เกมจับคู่ - จับฉลาก - หาคู่ตัวเอง - สัมภาษณ์ข้อมูลคู่ ของตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูล มากที่สุด - แนะนำคู่ของตนเอง - แจกป้ายชื่อแนะนำสถานที่	- เพื่อสร้างความ คุ้นเคยและทำ ความรู้จักกัน	- ผู้เข้าร่วมเกิดความ สนิทสนมคุ้นเคยกัน
11.30 - 12.00 น.	ความคาดหวังของการเข้าร่วมการประชุม	- เพื่อประเมิน ความคาดหวัง ของผู้เข้าร่วม	- ได้รับทราบความ ต้องการของผู้เข้าร่วม อบรม
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน		
13.00 – 13.05 น.	- เกมย่อยอาหาร - เกมแบ่งกลุ่ม “วัวในคอก”	- สร้างความสนุกสนาน	- ผู้เข้าร่วมเกิด ความสนุกสนานและ เป็นกันเอง
13.05 – 14.00 น.	ค้นหาของดีที่มีอยู่ใน สหกรณ์ - ระดมความคิด - นำเสนอ - สรุปประเด็น	- เพื่อให้ทราบจุดแข็ง ศักยภาพของสหกรณ์	- ได้ทราบศักยภาพ ของสหกรณ์
14.00 – 15.00 น.	ปัญหา / อุปสรรค และสาเหตุของปัญหา - ระดมความคิด - นำเสนอ - สรุปประเด็น	- ทราบปัญหา สาเหตุ เพื่อหาแนวทางการ แก้ไข	- ได้รับทราบปัญหา และสาเหตุที่พบใน สหกรณ์

*ฝากการบ้าน - หาทางออกจากปัญหา + นัดหมาย

แผนกิจกรรม วันที่ 28 พฤษภาคม 2546

เวลา	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
09.30 – 10.00 น.	- ลงทะเบียน - เกม	- เพื่อทราบจำนวน ผู้เข้าอบรม	- ทราบจำนวนผู้เข้าร่วม
10.00 – 10.10 น.	กิจกรรมย้อนคิด ย้อนทำ	- เพื่อทบทวนกิจกรรม และประเด็นในวันที่ 27 พ.ค. 2546	- ผู้เข้าร่วมทบทวน กิจกรรมและ ประเด็นที่พูดคุย
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน		
13.00 – 13.05 น.	- เกมย่อยอาหาร	- สร้างความสนุกสนาน	- ผู้เข้าร่วมเกิดความ สนุกสนานและเป็น กันเอง
13.05 – 13.30 น.	ระดมความคิด สหกรณ์ในฝัน - แบ่งกลุ่ม - ระดมความคิดเห็น "สหกรณ์ในฝัน"	- เพื่อทราบความคาดหวังต่อสหกรณ์ของตนเอง - เพื่อหาโจทย์วิจัย เพื่อเสริมให้สหกรณ์ พัฒนาไปในทิศทางที่ วางไว้	- ได้แนวทางในการ วางแผนพัฒนา สหกรณ์ให้เป็นไปตาม ที่คาดหวังไว้ - ได้โจทย์วิจัยเพื่อช่วย ในการแก้ไขปัญหา ของสหกรณ์และเสริม ศักยภาพของสหกรณ์
13.30 – 15.00 น.	ตัวคณะทำงาน กำหนดแผนงานร่วมกับ คณะกรรมการ	- เพื่อให้ได้คณะทำงาน ในการใช้แนวทาง แก้ไขที่ได้กำหนดแผน การดำเนินงานของ สหกรณ์นำไปสู่การ ปฏิบัติต่อไป	- ได้คณะทำงาน

สรุปปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา

1.ปัญหาด้านเงินทุน

ปัญหา / สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. ขาดเงินทุนหมุนเวียน	1.1 ระดมหุ้นสมาชิกอย่างต่อเนื่อง 1.2 ให้สมาชิกร่วมกันออมทรัพย์เป็นรายปี
2. ทุนการดำเนินงานไม่เพียงพอ	2.1 จัดหาแหล่งทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ 2.2 ประสานงานกับสหกรณ์เครือข่าย
3.ขาดสภาพคล่องทางการเงินต้องกู้เงินจากภายนอก	3.1 สมาชิกต้องส่งเงินตามกำหนดสัญญา 3.2 ติดตามหนี้สินอย่างต่อเนื่อง
4.ขาดการระดมหุ้น	4.1ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกร่วมถือหุ้นอย่างสม่ำเสมอทุกปี
5. หุ้นสมาชิกมีน้อย	5.1 สหกรณ์ต้องมีแนวทางแก้ไขที่ชัดเจนเพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนของสหกรณ์ 5.2 ปันผลตามหุ้น ให้มีกำหนดที่แน่นอนและมีใบแจ้งให้สมาชิกอย่างชัดเจน
6. สหกรณ์มีหนี้สินมาก นำไปใช้ในการลงทุนด้านต่างๆ	6.1 ระดมหุ้น / ออมทรัพย์ การจัดการตามลำดับที่สำคัญ
7. สมาชิกไม่ชำระหนี้ตามกำหนด	7.1 ฝ่ายติดตามหนี้สินต้องทำอย่างต่อเนื่อง 7.2 ส่งเสริมให้สมาชิกมีจิตสำนึกที่ดีต่อสหกรณ์ 7.3 หาแนวทางแก้ไขปัญหาให้สมาชิก

2. ปัญหาด้านตลาด

ปัญหา / สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูง	1.1 นำเทคโนโลยีเข้ามาทดแทนการใช้คน 1.2 หาดตลาดรองรับที่ใกล้
2. เครื่องชั่งน้ำหนักมีขนาดเล็ก	2.1 เพิ่มจุดรับน้ำหนักและเพิ่มพนักงาน

3. ปัญหาสมาชิก

ปัญหา / สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. ขาดการประสานงานกับสหกรณ์	4.1 เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น
2. ขาดความรับผิดชอบ	2.1 กำหนดกฎระเบียบให้ชัดเจน
3. สมาชิกไม่เข้าใจระบบการทำงานของพนักงาน	3.1 พนักงานและสมาชิกมีความยืดหยุ่นซึ่งกันและกัน
4. สมาชิกไม่ซื่อสัตย์ (ชื่อของ)	4.1 สร้างวินัยให้สมาชิก
5. สมาชิกมีหนี้ค้าง	5.1 สร้างรายได้ให้สมาชิก

4. ปัญหาคณะกรรมการ

ปัญหา / สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. ไม่ยอมรับการตัดสินใจของพนักงาน	1.1 สร้างความเข้าใจและปรับเปลี่ยนแนวคิดใหม่ในเรื่องของการตัดสินใจ
2. จ้องจับผิดพนักงาน	2.1 จัดระบบสายงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน
3. กรรมการและพนักงานมีความขัดแย้งกัน	3.1 สร้างจิตสำนึกที่ดีในหน้าที่ของตน 3.2 มีเกณฑ์ในการทำงาน

5. ปัญหาน้ำนมดิบ

ปัญหา / สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. ตลาดรับซื้อนมไม่แน่นอน	1.1 ติดต่อตลาดที่แน่นอนเพื่อทำสัญญาซื้อขายน้ำนมดิบล่วงหน้า 1.2 รัฐบาลต้องมีนโยบายให้เด็กนักเรียนดื่มนมตลอดปี (365 วัน)
2. ขาดข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงโคนม	2.1 จัดหาข้อมูลข่าวสารแจกให้สมาชิกผู้เลี้ยงโคนมรับรู้อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
3. ค่าขนส่งน้ำนมสูง	3.1 หาตลาดน้ำนมที่ใกล้ (ระยะทาง) ขึ้นอยู่กับระยะทางขนส่ง (ตลาดนมที่เราส่ง)
4. ค่าอาหารชั้นสูง	4.1 ทำโรงผสมอาหารเอง (สหกรณ์) 4.2 จัดหาวัตถุดิบในท้องถิ่นมาผสมทดแทน
5. ช่วงปิดเทอมขายน้ำนมไม่ได้	5.1 มีโรงงานแปรรูปน้ำนมดิบเป็นอย่างอื่น เช่น นมผง, ทำผสมขนม, ไอศกรีม, นมอัดเม็ด (ช่วงปิดเทอม) 5.2 รัฐบาลต้องให้นักเรียนดื่มนมตลอดปี (365 วัน)

6. ปัญหาด้านการจัดการ

ปัญหา /สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. การทำงานไม่มีระบบแบบแผนเนื่องจากขาดผู้แนะนำ	1.1 มอบหมายงานตรงตามตำแหน่งหน้าที่ 1.2 ขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์มาช่วยแนะนำ วางแผนการดำเนินงาน การจัดการใหม่ทั้งระบบ
2. ไม่มีผู้จัดการสหกรณ์	2.1 จัดจ้างผู้จัดการใหม่ 2.2 หรือมอบหมายให้ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้จัดการ
3. ปิดบัญชีไม่ได้ตามกำหนด	3.1 เพิ่มเครื่องใช้สำนักงานคอมพิวเตอร์ 3.2 เพิ่มพนักงานบัญชี ช่วยตลาด (ขายสินค้า)
4. ลงบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน	4.1 เพิ่มเครื่องใช้สำนักงานคอมพิวเตอร์ 4.2 เพิ่มพนักงานบัญชี ช่วยตลาด (ขายสินค้า)
5. การให้พนักงานทำงานล่วงเวลาไม่ได้มีการทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร	5.1 นำเสนอ สิทธิหน้าที่ลูกจ้างและนายจ้าง ตาม พรบ.คุ้มครองแรงงาน 2541 โดยกำหนดแนวทางร่วมกันเสนอต่อที่ประชุมประจำเดือนคณะกรรมการดำเนินการ

7. ปัญหาอื่นๆ

ปัญหา /สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. การประสานงานไม่ต่อเนื่องต้องรอคำสั่งจากประธาน	1. การกระจายอำนาจ มอบหมายงานให้รองประธาน, เลขานุการ, เภรัญญิก ร่วมรับผิดชอบ
2. คอมพิวเตอร์ไม่พอใช้, พนักงานมีหลายแผนก	2. ซื้อคอมพิวเตอร์ เพิ่ม 1) นมโรงเรียน 2) ตลาด (ขายสินค้า)
3. สถานที่ทำงานคับแคบ	3.จัดหาตู้เอกสารเพิ่ม(เก็บเอกสารใช้แล้วรอทำลาย)

คณะกรรมการ ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการ 15 คน
2. ตัวแทนสมาชิก 6 คน
 - 1) นายวรรณ มหาวรรณ
 - 2) นายแก้ว ยี่ลังกา
 - 3) นายบุญรอด จันทร์ก้อน
 - 4) นายสวัสดิ์ พรหมเทศน์
 - 5) นายมานิตย์ ยี่ลังกา
 - 6) นายศรีนวล ไชยเมืองศรี
3. ตัวแทนพนักงาน 5 คน (ตัวแทนแต่ละแผนก)
 - 1) นายโรมรัน หมวกทอง
 - 2) นางสาวรัตนา เขียวประเสริฐ
 - 3) นางสาวจันทนา มูลอินต๊ะ
 - 4) นายเกรียงไกร รักชายศ
 - 5) นายปรากฏ มณีเทศ
4. ผู้ตรวจสอบสหกรณ์
 - 1) นายอนุสรณ์ เภาใส
 - 2) นายเสรี แซ่ย่าง

หลังจากนั้นที่มหาวิทยาลัยได้นัดหมายกับคณะกรรมการในวันที่ 18 มิถุนายน 2546 เพื่อร่วมกันกำหนดแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ลงในรายละเอียด เป็นแผนปฏิบัติการจากแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้รับ เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสหกรณ์นำไปสู่การปฏิบัติสู่การพัฒนาองค์กรต่อไป และนักวิจัยเข้าร่วมพัฒนาโจทย์วิจัยสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของคณะกรรมการจะทำให้โครงการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กรสหกรณ์อย่างแท้จริง

ภาคผนวก ช

เข้าร่วมการหารือในการพัฒนาความร่วมมือของสมาชิกในชมรมสหกรณ์โคนมภาคเหนือ
ตอนบนกับนักวิชาการ

การประชุมโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารชั้นและแร่ธาตุ
วันที่ 14 มีนาคม 2546 ณ ห้องประชุมภาควิชาสัตวศาสตร์
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้เข้าร่วมการประชุม

รศ.เพทาย	พงษ์เพ็ญจันทร์	ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์
คุณบัลลภกุล	ทิพย์เนตร	กรรมการผู้จัดการบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด
คุณประวิต	บุญแผ้วผล	ประธานสหกรณ์โคนมแม่วาง จำกัด
คุณประสิทธิ์	อินพุดิ	ประธานสหกรณ์โคนมแม่ฮอน จำกัด
คุณปรมาพร	สุภาเส	ผู้จัดการสหกรณ์โคนมบ้านป่าตึง - ห้วยหม้อ จำกัด
คุณลำราญ	ปัญญารัตน์	กรรมการบริหารสหกรณ์โคนมแม่ฮอน จำกัด
คุณธนากร	คาพูน้อย	ผู้จัดการสหกรณ์โคนมลำพูน จำกัด
คุณพัชรินทร์	ประสนธิ	ผู้ประสานงานโครงการวิจัยชุดประเด็นโคนม

อาจารย์เพทาย

เครือข่ายกลุ่มเกษตรกร ร่วมกัน ร่วมกันใช้ ร่วมกันขาย

ขั้นตอน

1. ผสมอาหารได้เลยจากโรงงานอาหารชั้น ➔ โคนมแม่วาง
2. อยากได้สมาชิกภายในกลุ่ม (ขนาดของเครือข่าย) ข้อมูลต่อแหล่งทุน

ปัญหา

วัตถุดิบ - การผสมอาหารใช้เองถ้าวัตถุดิบไม่ดีไปไม่รอด วิธีการให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบ แนว
ทางการจัดการ

แนวทาง เครือข่ายร่วมกันคิดหาแนวทางเสนอประเด็นไปแหล่งทุน

- จากข้อมูลที่ได้เสนอต่อแหล่งทุน
- แนวทาง เครื่องผสมอาหารขนาดใหญ่ (ไม่น่าจะให้เปล่า ชุมชน 1: 1)

กรณีแม่วาง จะเป็นโอกาส + จังหวัดที่ได้มา

คุณประวีต

เครื่องผสมอาหารที่เป็นโซ่จะขาดง่าย ใช้เครื่องทดน้ำจะดีกว่าแต่ราคาแพงกว่านิดหน่อย
เครือข่ายที่ผลิตอาหารชั้น ใช้เวลารอเงินจากโครงการนานไป

จากข้อเสนอ

- ถ้าทางเครือข่ายพร้อม สถานที่คือแม่ว่าง
- อาจารย์แพทย์พร้อมที่จะให้ความรู้ทางวิชาการ

ถ้ามีความพร้อม (ต้องหาแนวทาง)

1. หาวัตถุดิบคุณภาพดี + ราคาถูกได้อย่างไร ตัวอย่างเช่น ให้เงินกู้ 2.8 ล้าน 1.8 ล้าน จะเป็นเงินทุนหมุนเวียน สต็อกวัตถุดิบ

คุณประวีต

กรณีแม่ว่าง ปัญหาคือไม่มีเงินทุนหมุนเวียนและวัตถุดิบ

2. ในนามของเครือข่ายจะมีศักยภาพเพิ่มขึ้นแค่ไหนที่จะหาเงินทุน แหล่งทุนมาสนับสนุน จุดแข็งของกลุ่ม คือ ตลาดอยู่ที่เรา ในนามของกลุ่มจะหาแหล่งเงินทุนได้ง่าย มีความเสี่ยงน้อย ไม่ขาดทุน กลุ่มซื้อมากกลุ่มก็ต้องใช้

3. รวมกลุ่มให้แข็งและให้เกิดงานจริงๆ

คุณบัลลภกุล

มีโจทย์ เกษตรกรของเชียงใหม่เฟรชมีลค์มีอาหารบริษัทประจำอยู่จะเปลี่ยนให้มาใช้ที่เราผลิตอยู่ได้อย่างไร สร้างความเชื่อมั่นและเกษตรกรใช้อย่างเต็มที่

อาจารย์แพทย์

กรณีแม่ว่าง เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจริงๆ จะประชุมกันบ่อยมาก ถ้าไปพร้อมกัน ทั้งกระบวนการจะมีการยอมรับที่สูง

คุณประวีต

ผลการวิเคราะห์สูตรอาหาร + ราคาที่ถูกกว่าจะช่วยให้เกษตรกรมีความเชื่อมั่น

อาจารย์แพทย์

ปัญหาของแม่ว่าง เป็นเรื่องคุณภาพของวัตถุดิบ—>รำข้าวติดต่อโรงสีโดยตรง

คุณประวีต

ซื้อรำที่สหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง ได้วันละเล็กวันละน้อยที่เหลือจากเจ้าประจำ

อาจารย์เพทาย

หาแหล่งวัตถุดิบรำข้าวคุณภาพดีสำรวจจากโรงสีที่เชียงใหม่และเชียงราย แหล่งมันเส้น (สต็อกมันเส้นได้) ปลายข้าวข้าวโพดตันฤดู (ซื้อได้เปรียบผู้ใช้ + ผู้ปลูกมาเจอกัน) ข้าวฟ่าง กาก ถั่วเหลือง (กากเปียร์ กากข้าวมอลต์) ถั่วเขียว (กากถั่วเขียว, เปลือกถั่วเขียว, เปลือกปนกาก)

วัตถุดิบที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ คือ รำข้าว, มันเส้น, ข้าวโพด

โอกาส เมื่อราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ อาจซื้อได้ตามที่มีโอกาส

โจทย์ เฉพาะหน้าตอนนี้จะเอาหรือไม่ ต้องคุยกัน

1. อาศัยเครือข่ายหาเครดิตมาเป็นทุนหมุนเวียนในการซื้อวัตถุดิบได้อย่างไร ?
2. รวบรวมข้อมูลแหล่งวัตถุดิบคุณภาพดีในภาคเหนือมีที่ไหนบ้าง
3. การจะทำข้อตกลงกับแม่uangในเรื่องค่าใช้จ่ายการใช้โรงงาน
4. วางแผนการทำงานได้ไหม โดยอาจารย์เพทายจะให้การสนับสนุนในส่วนของการวิชาการ
5. แต่ละกลุ่มจะหากลุ่มแนวทางที่ยั่งยืนดีร่วมมือ

กำหนดการใช้อาหารขึ้นจากปริมาณน้ำนม 1 : 2 ยี่ห้อ ลี, วิน พิสูจน์โดยการเอาตัว

อย่างมาวิเคราะห์

กรณีแม่uang ขนาดโรงงานไม่ใหญ่พอ โรงงานมีขนาดเล็กซึ่งจะมีปัญหา Swing สูตร 16 % Protein 16.5 % และ 17 % ไม่มีความสามารถในการวิเคราะห์วัตถุดิบทุกตัวทุกครั้ง ทำให้มีผลต่อเปอร์เซ็นต์โปรตีนในสูตรอาหาร ความชำนาญ + เทคนิคศิลปะในการดูแลวัตถุดิบที่ผิดปกติไปจากเดิม

คุณบัลลภกุล

แยกหน้าที่ให้ชัด ? เพิ่มประสิทธิภาพที่แม่uang ให้แม่uangทำการผลิตแล้วเครือข่ายใช้

แต่ละสหกรณ์มีหน้าที่ : ทำอย่างไรให้เกษตรกรเชื่อมั่นและใช้เชียงใหม่แฟรชมิลค์ →

เงินประปรายเดียวกัน ค่านม (จ่ายค่านมเดือนละ 5 ล้านบาท) + ค่าอาหาร (ได้รับค่าอาหารมาประมาณ 2 ล้านบาท) โดยใช้หลักการแลกเปลี่ยนสินค้า

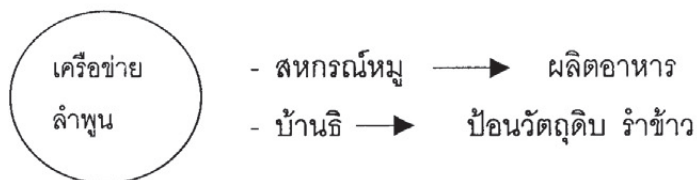
อาจารย์เพทาย

คำสำคัญ → **พึ่งตัวเอง** เครือข่ายต้องมีแนวคิดร่วมกัน คือ

1. การทำเพื่อส่วนรวม
2. ผลที่ตามมาคือลูกเครือข่าย

คุณบัลลภกุล

ระยะทางไม่คิดต้องตกลงราคาและส่งหน้าฟาร์ม แนวคิดการทำงานเพื่อเครือข่าย *ทุกคน* *เท่าเทียมกัน*

ซึ่งมีปัญหาเรื่องของสภาพคล่องในการซื้อวัตถุดิบ

อาจารย์เพทาย

ถ้ามีเครือข่ายอยู่แล้วเราก็เชื่อมต่อการซื้อด้วยจะใหญ่และมีการต่อรองมาก

คุณบัลลภกุล

เรื่องนโยบายเป็นเรื่องที่เกินความคาดหมายถ้าเกิดปัญหาแล้วสะดวกก็มีปัญหาเป็นโดมิโน

คุณประวีต

แหล่งเงินทุนใหญ่ของชมรมคือ เชียงใหม่เฟรชมิลค์

ลำพูนและแม่ฮ่องสอน : ส่งนมให้เชียงใหม่เฟรชมิลค์ 100% อยู่แล้ว ถ้าเชียงใหม่เฟรชมิลค์

ทำก็ต้องใช้อาหารจากเชียงใหม่เฟรชมิลค์แน่นอน

1. เชื้อประธานชมรม → คุณลุงมัญญ

2. หาแหล่งวัตถุดิบ แม่วาง (ราคาสอดคล้องกับวัตถุดิบ)

ราคามันเส้นต่อกิโลกรัม ราคา 2.70 บาท ศรีเทิน, 3.20 → นครชุม (สหกรณ์)

ราคาข้าวโพด 4.50 – 5.50 บาท/กิโลกรัม

ซีพีมากกว่านมมันเส้นที่นครชุม → ตัดวงจรของเกษตรกรรายเล็ก

ปัญหาเครือข่ายลำพูน

- สหกรณ์หมู่จะเพียงพอเฉพาะเกษตรกรที่เลี้ยงหมู ถ้าเป็นเกษตรกรที่อื่นต้องมีเงินมาหมุนให้และจะทำให้ตามสูตร (อาหารตามสั่ง)

อาจารย์เพทาย

ต้องทำมากกว่านั้นในโอกาสที่สร้างเครือข่าย การซื้อการขาย สร้างงานในชุมชน และสร้างพลัง

อยากเห็น ถ้าเกิดโรงงานขึ้นมาโรงงานก็คือ ตลาดสินค้าเกษตร ตัวอย่างเช่น ปลูก
กระถิน ขายกระถินป้อนโรงงาน (ตลาดนำการลงทุน)

แม่ออน คำนำนมดิบ 5 ล้านบาทจะเป็นค่าอาหารประมาณ 1 ล้านกว่าบาท เชียงใหม่
เฟรมิลค์ จ่ายค่านำนมดิบ 24 ล้านบาท / เดือน ค่าอาหาร 10 ล้าน ?

คนที่พร้อมแล้วต้องขยับแล้ว ทำตาราง อยากจะให้อาหาร เมื่อไหร่ (เร็วที่สุด) ?

ข้อสรุป

1. เงินทุนหมุนเวียน หรือที่คุณบัลลภกุลรับเห็นว่าจะทำได้ 50% (30 เมษายน 2546)
2. ข้อมูลวัตถุดิบ → จะคิด จัดการอย่างไร

ติดต่อบริษัทอาจารย์เพทายกับผู้ใช้ คุณธนากร ผู้จัดการโคนมลำพูนส่งต่อให้
คุณประวิตภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546

3. ทำข้อตกลงค่าใช้จ่ายที่แม่วาง และคุยกันในเรื่องเครือข่ายภายใน 31 มีนาคม 2546
แนวคิด เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ต้องตั้งราคาที่ลงไปและค่าเสื่อมโรงงาน

แม่วาง ขายราคาสมาชิก 185 บาท/ กระสอบๆ ละ 30 กิโลกรัม หน้าโรงงานสมาชิก
ทุกคนต้นทุน / ปลายทางราคาต้องเท่ากัน

จุดเริ่มต้นที่
แม่วาง

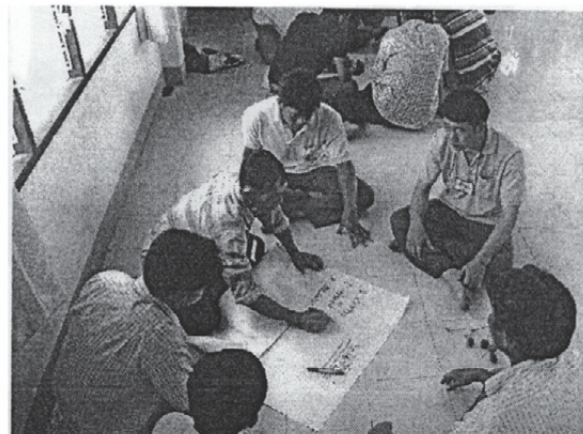
→ ของที่จะมาคุณภาพต้องดีกว่า (ข้าๆ ได้พำรำเล่่งงาม)

นัดครั้งต่อไป

ชมรมขอคุยกันในวงใหญ่ → ได้ข้อสรุปเสนอให้อาจารย์เพทาย

ภาคผนวก ซ

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานของโครงการ

กิจกรรมจัดเวทีโคมนที่สหกรณ์การเกษตรไชยปราการ จำกัด

การประชุมสัมมนา "การบริหารเชิงกลยุทธ์"